

Regional analyse for Sogn

Arbeidsplasser, næringsliv, befolkning, attraktivitet, scenarier

Knut Vareide, Sogndal 30. september

Vekst:

1. Vekst i antall arbeidsplasser
(Fokus på vekst i næringslivet)
2. Vekst i folketall
(Fokus på nettoflytting)

Strukturelle forhold

Påvirker vekst, men er utenfor lokal-
samfunnets eller regionens kontroll

Attraktivitet

Stedsspesifikke forhold som påvirker
vekst

Vekst i næringslivet

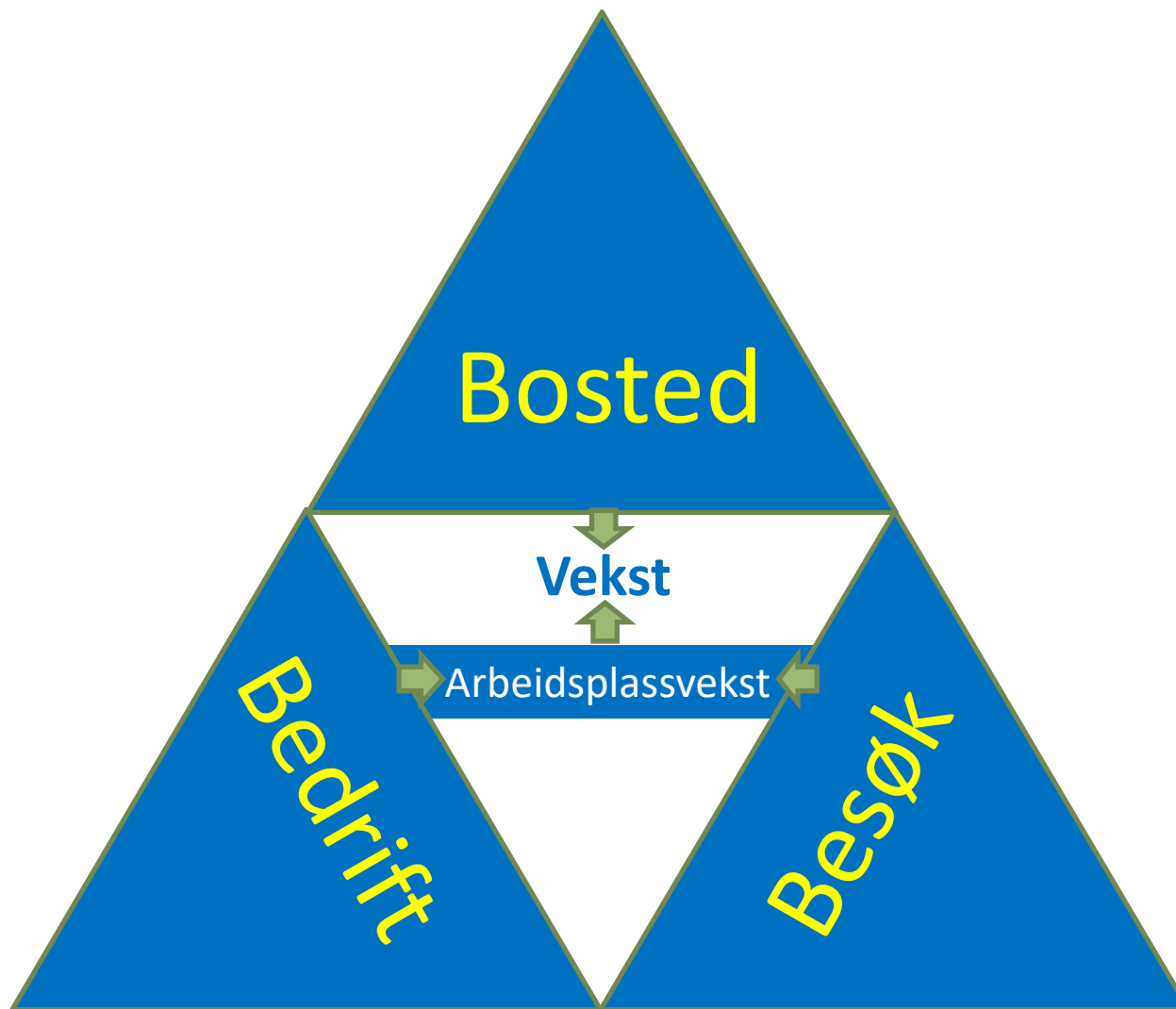
Nasjonal vekst (konjunkturer)
Bransjesammensetning og
strukturelle endringer
Befolkningsvekst

Lokal næringspolitikk
Tilfeldige endringer (store bedrifter
som legges ned eller etableres)
Næringslivet selv

Nettoflytting

Arbeidsplassvekst i eget område
Arbeidsplassvekst i
pendlingsområder
Nasjonal nettoinnvandring
Størrelse
Arbeidsmarkedsintegrasjon

Lokal politikk
Boligmarkedet
Flyktninger

Attraktivitetspyramiden

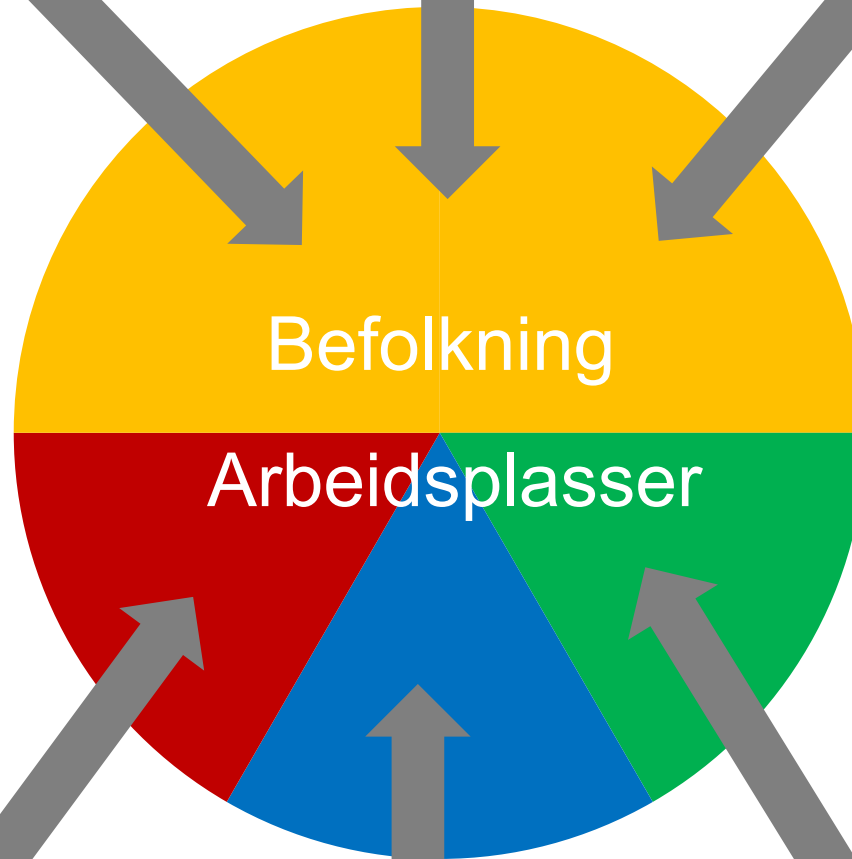
Alle steder blir påvirket av ytre forhold, strukturelle trekk, som de ikke kan gjøre noe med.

Norges
innvandring

Lokalisering og
sentralisering

Utviklingen i
nabokommuner

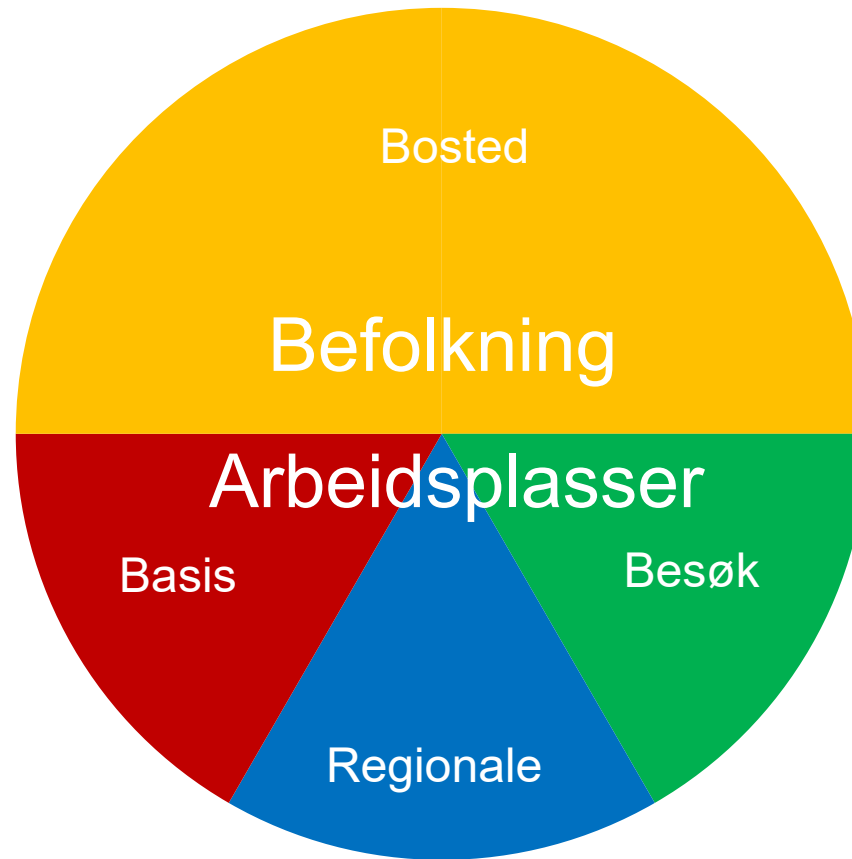

Strukturell
utvikling

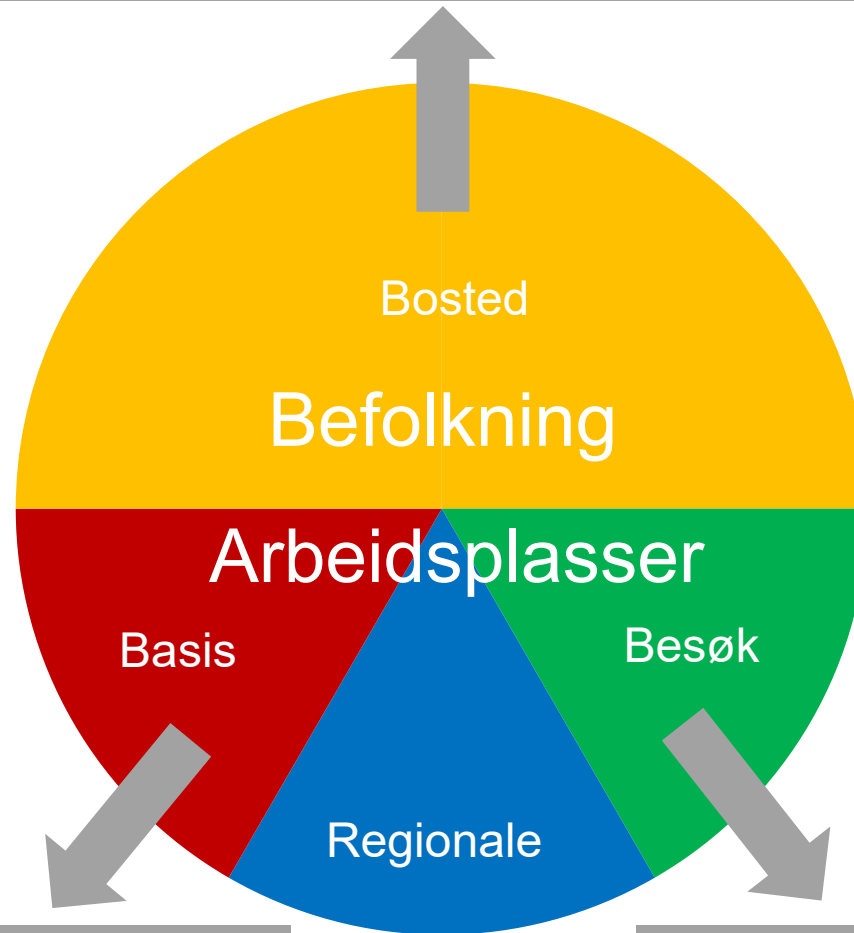
Stedets
næringsstruktur

Konjunkturer nasjonale
og internasjonale

Attraktivitet handler om stedets egne kvaliteter

Hvordan stedet blir attraktivt å bo i og flytte til

Hvordan stedet blir attraktivt for bedrifter

Hvordan stedet blir attraktivt å besøke

De strukturelle faktorene bestemmer
hva som er Sogns «normale» utvikling

+
-

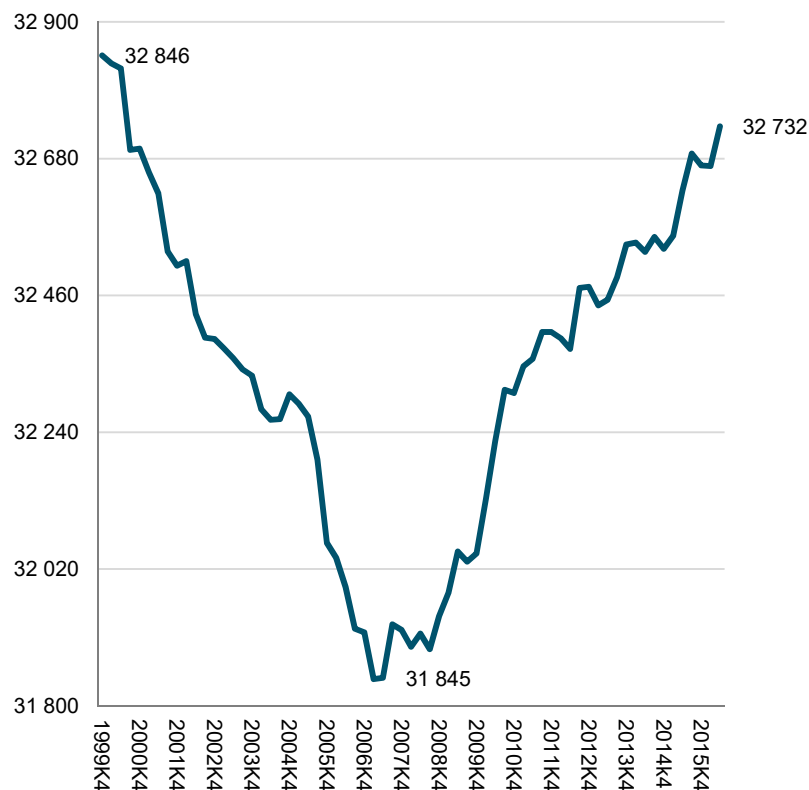
Sogn kan få en bedre utvikling enn
normalt dersom de er attraktive for
næringsliv og befolkning

=

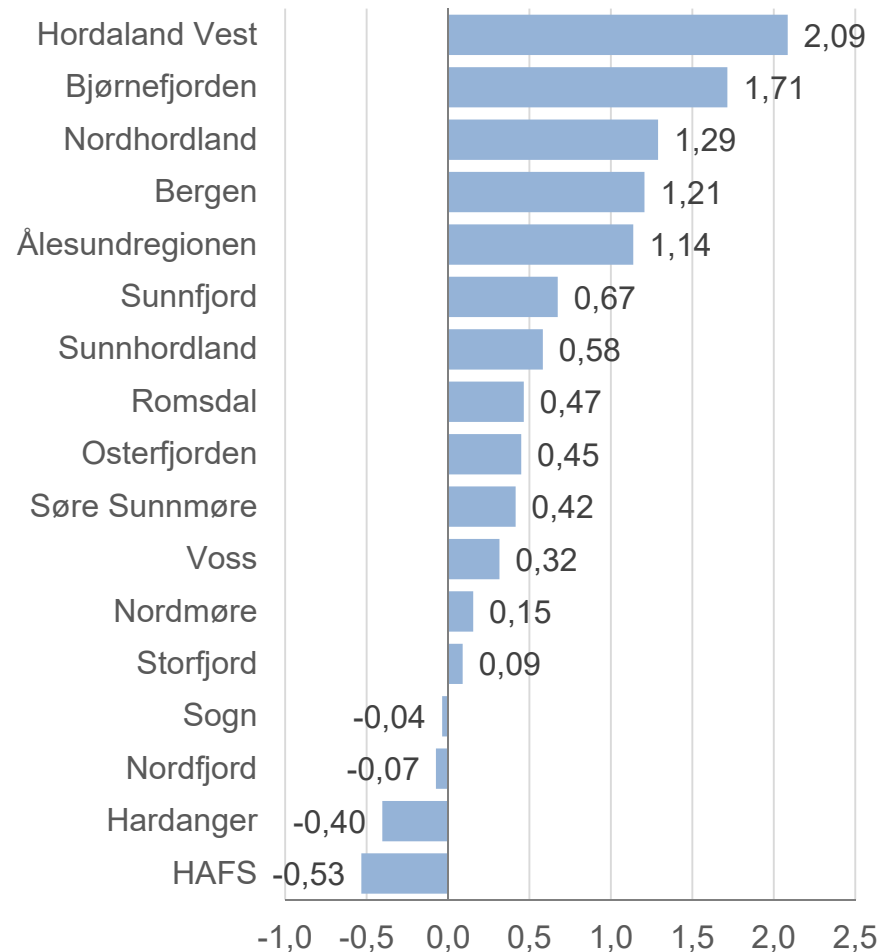
Faktisk utvikling

Det var teorien
Hvordan har den faktiske
utviklingen vært i Sogn de siste
årene?

Demografi

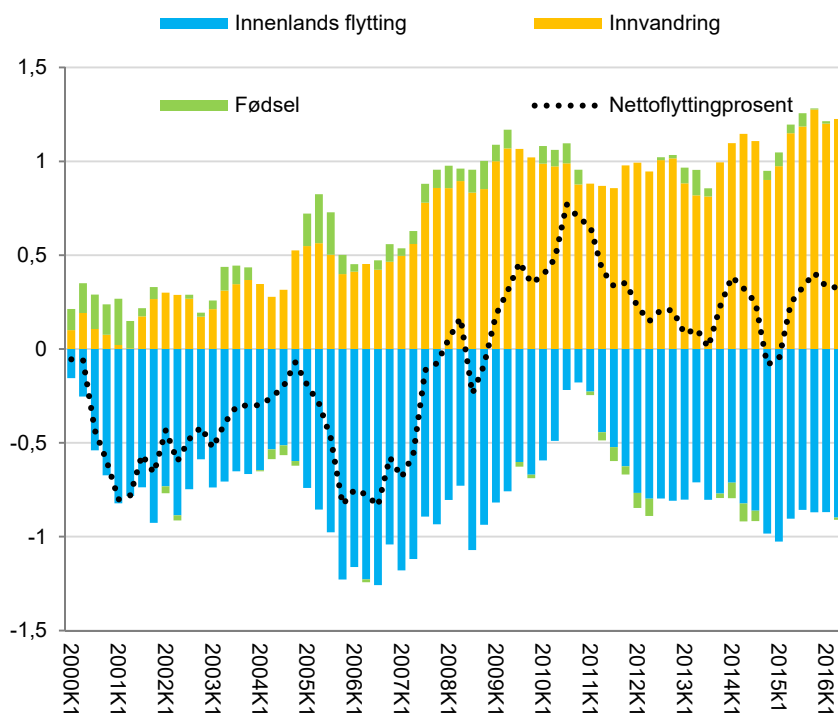
Folketall Sogn

Folketall årlig vekstrate

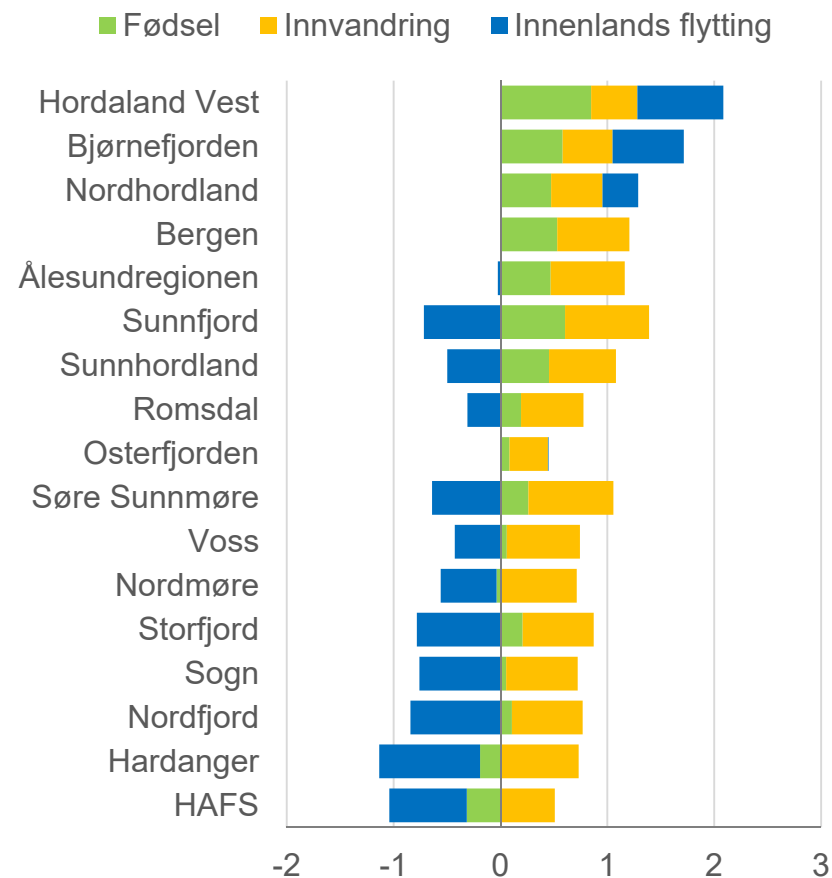
Folketallet i Sogn sank fram til 2007. Så har det blitt litt vekst igjen. Omtrent samme folketall i dag som i 2000. I resten av landet har det vært sterk vekst.

Demografi

Folketall dekomponert

Sogn har innenlands utflytting.
Omtrent fødselsbalanse.
Innvandring hindrer sterk
befolkningsnedgang.

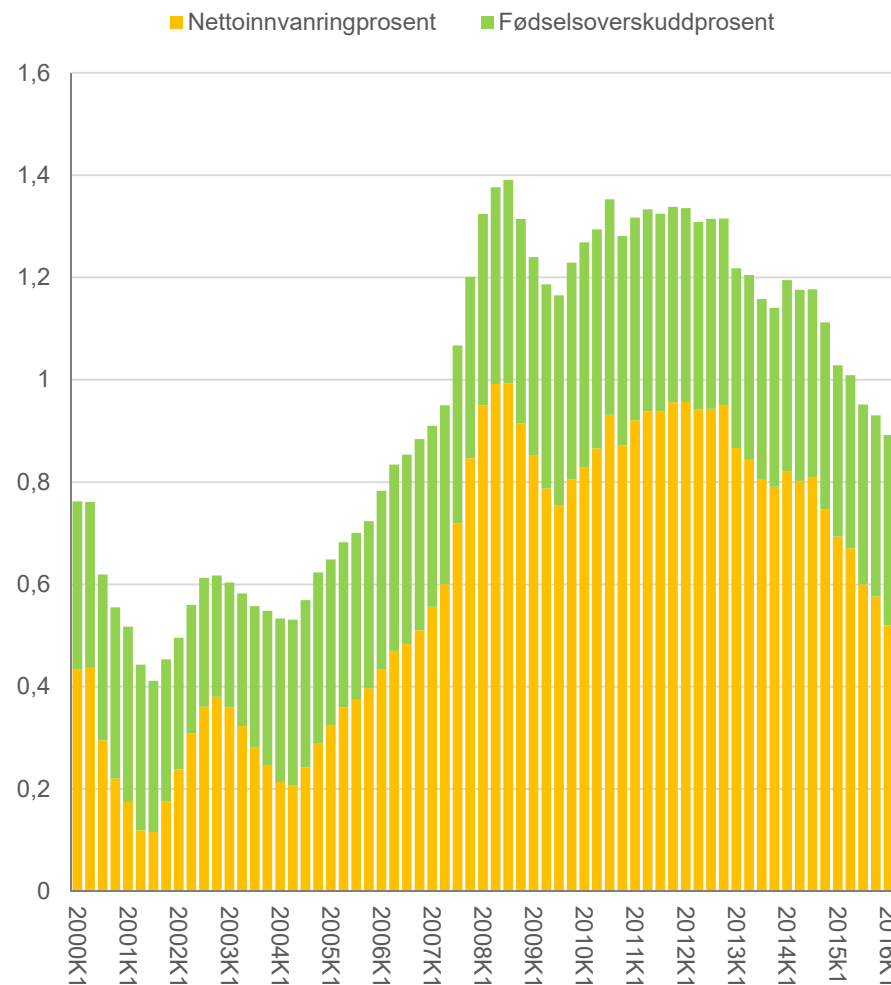
Folketall dekomponert relativt

Mane andre regioner med tilsvarende
innenlands utflytting.

Demografi

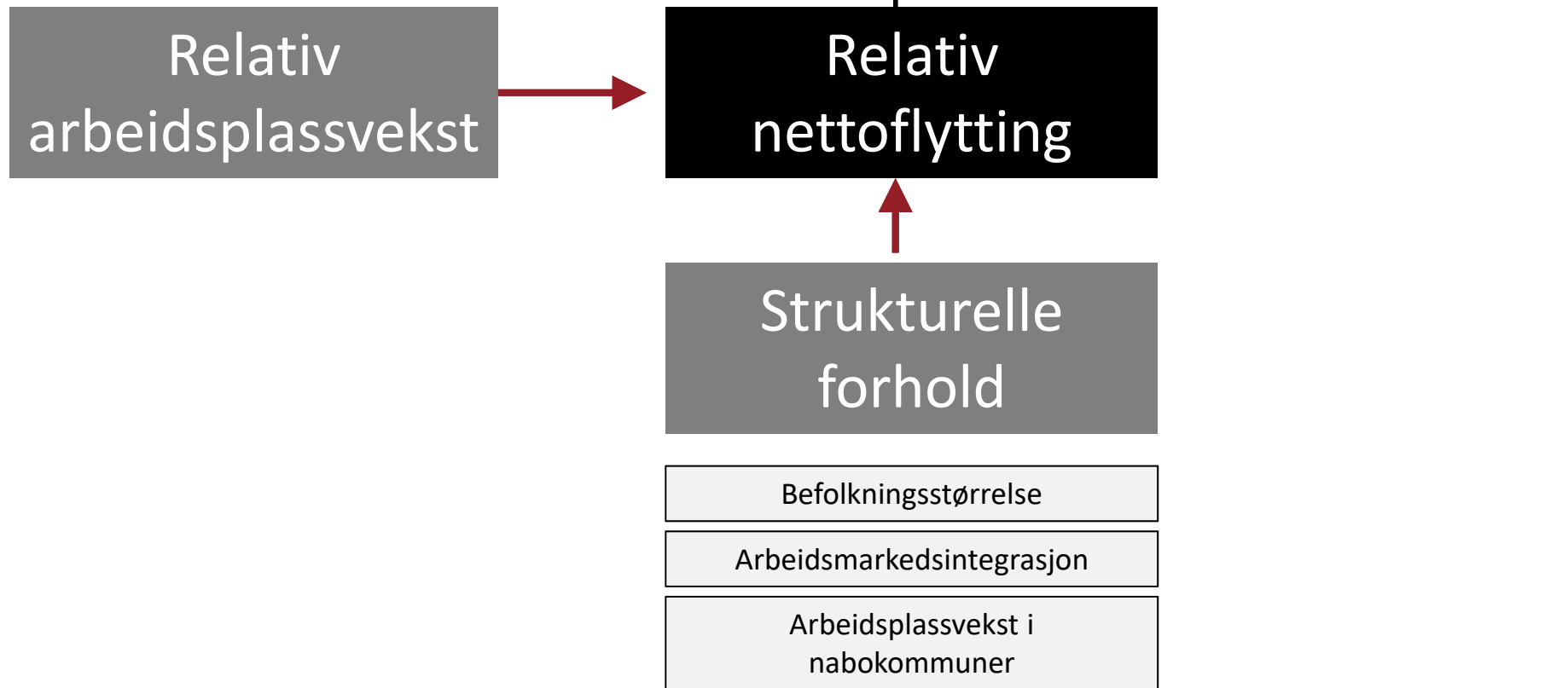
Norge har stabilt fødselsoverskudd.
Netto innvandring har variert mye, men er nå synkende.

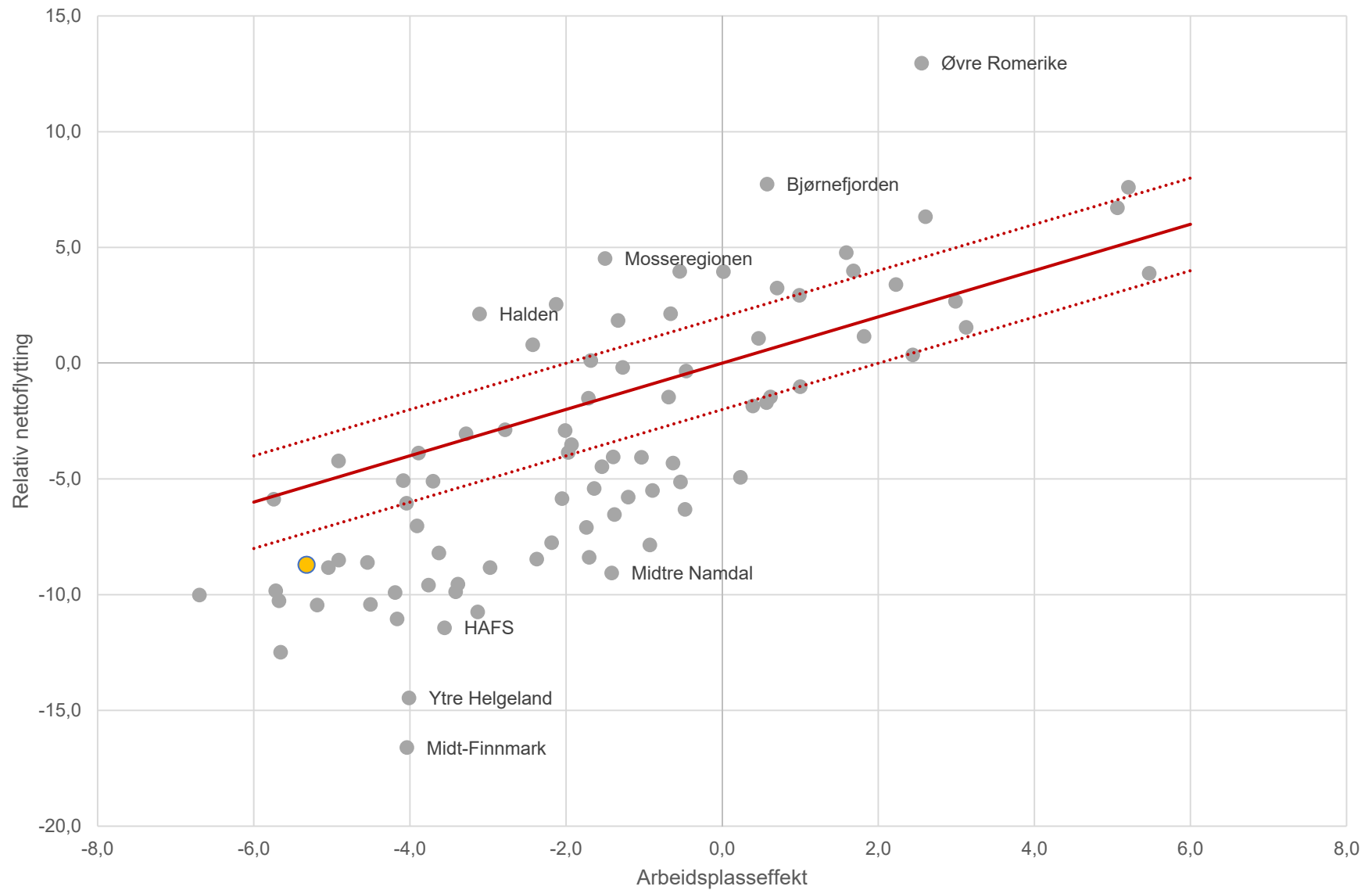
Stor usikkerhet om Norges nettoinnvandring de neste årene. SSBs framskrivinger sier at det vil bli høy, men tallene så langt i 2016 tilsier at den vil bli lav.

Befolkningsendringer Norge, dekomponert

Hva er normal nettoflytting til Sogn?

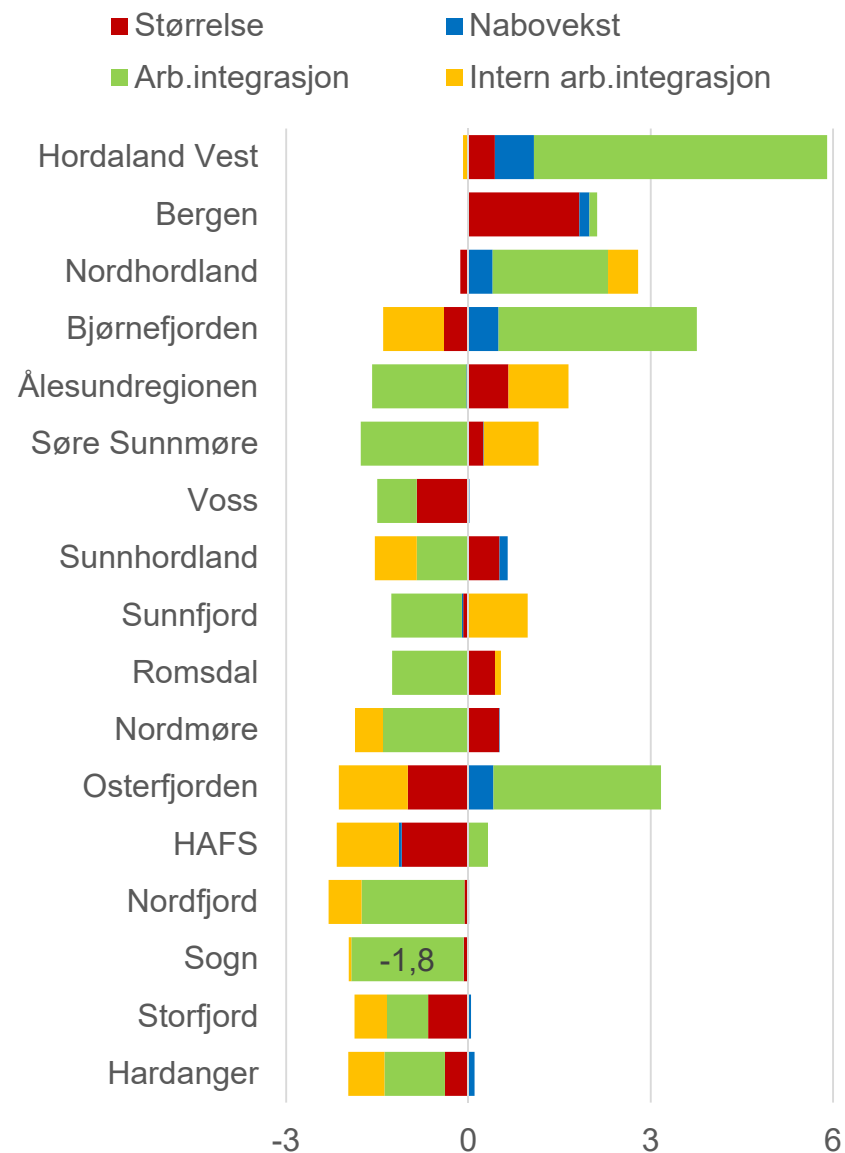

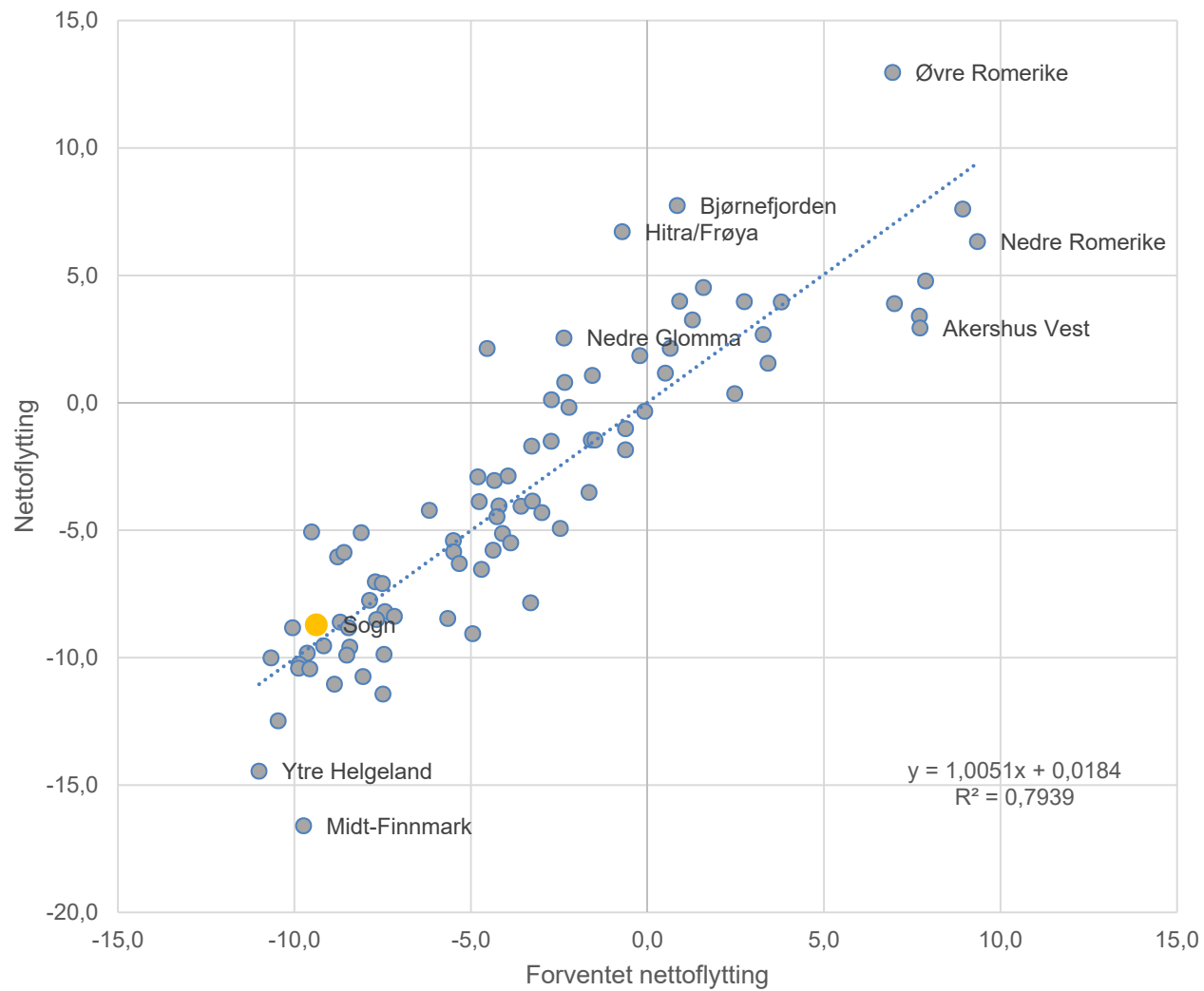
Sogn har hatt svært svak arbeidsplassutvikling. Nettoflyttingen er litt svakere enn forventet ut fra arbeidsplassutviklingen.

Sogn har i liten grad fordelene av å ligge inntil større arbeidsmarkeder.

Den interne integrasjonen mellom kommunene i regionen er omtrent som middels.

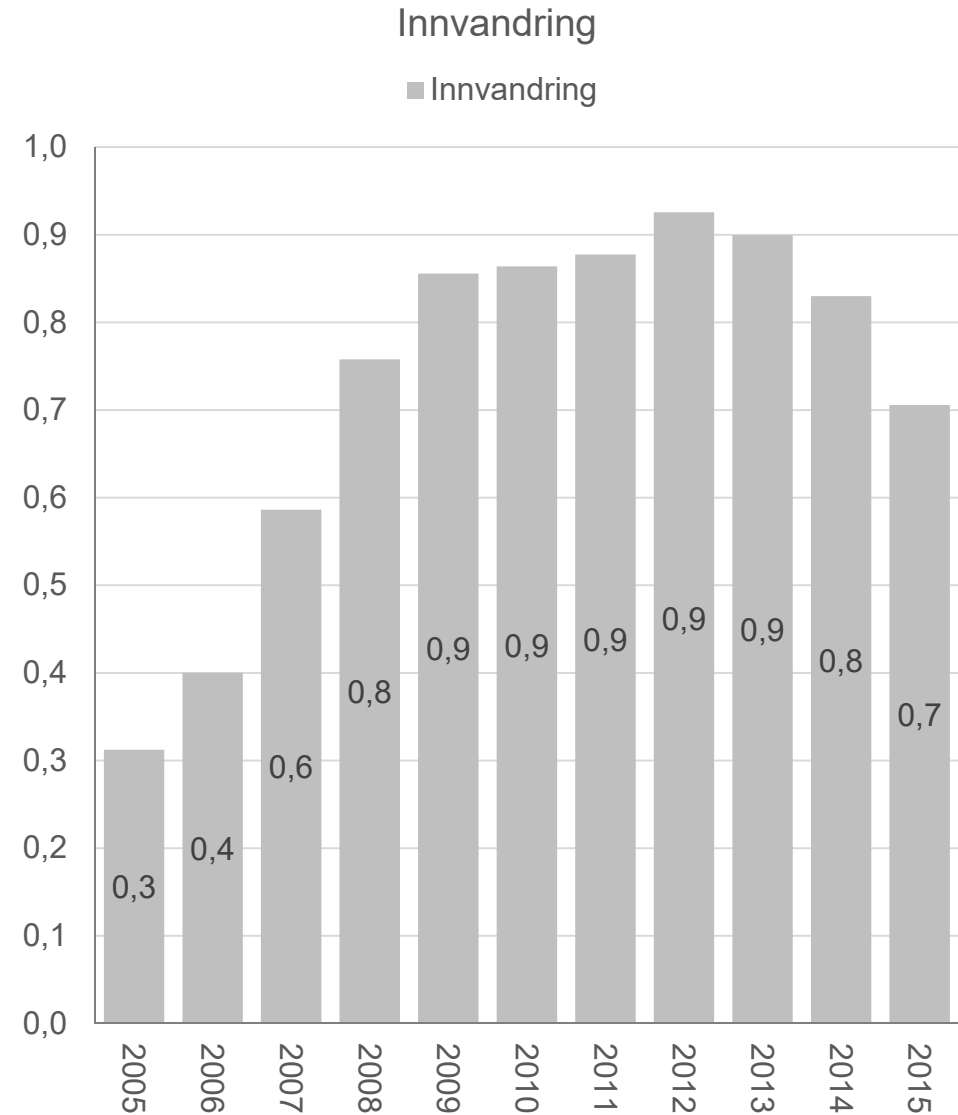

Strukturelle betingelser for flytting

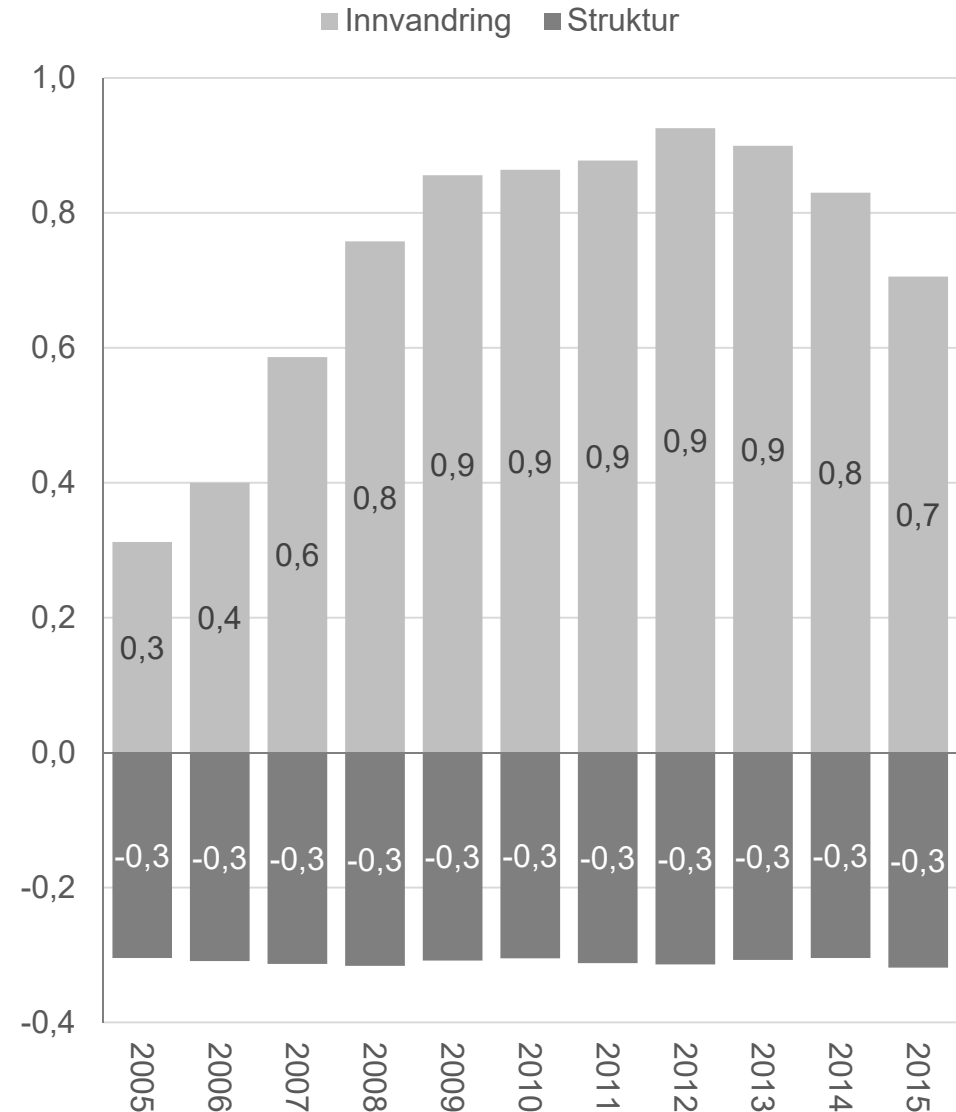
Flyttetallene til Sogn er helt som normalt ut fra arbeidsplassveksten og beliggenheten.

Sogn får positive impulser til sin flytting når det er høy nettoinnvandring til Norge.

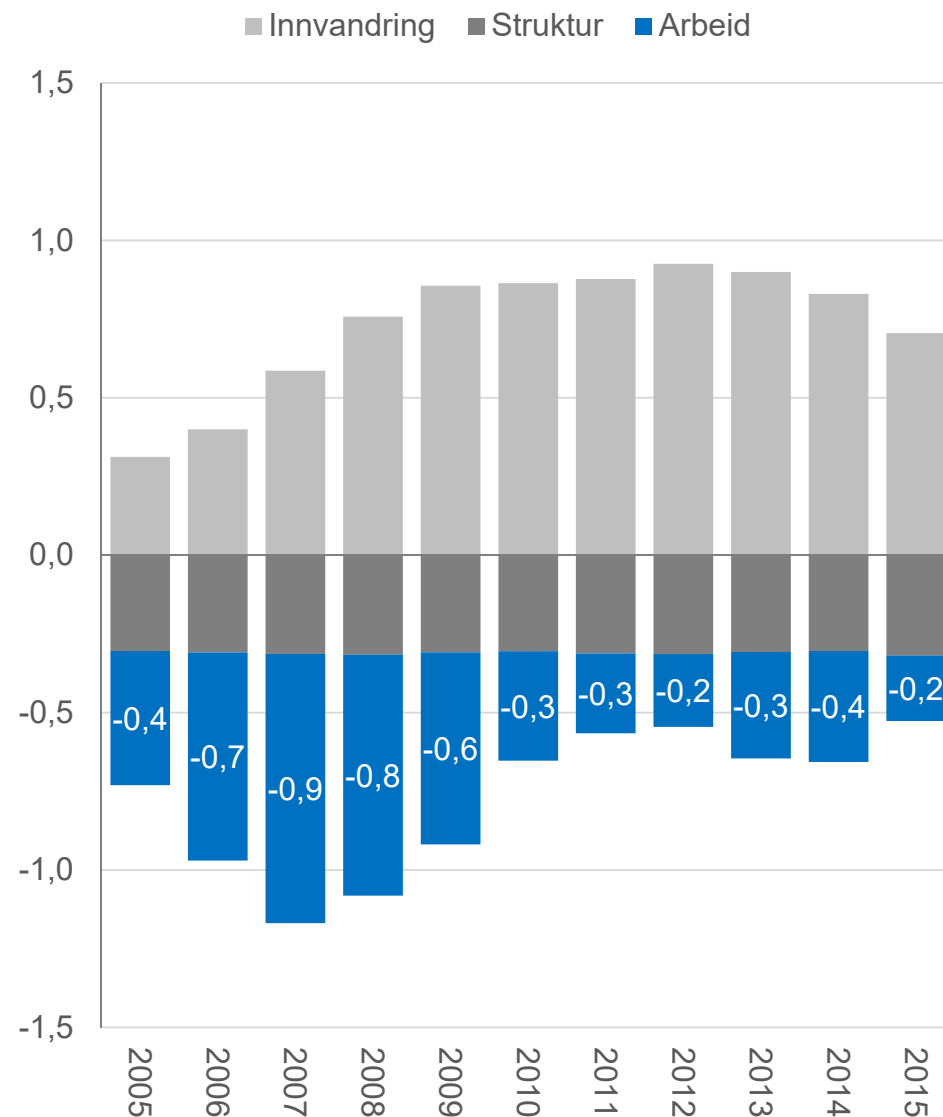
Drivkrefter for flytting til Sogn. Tre års glidende gjennomsnitt.

På grunn av sin beliggenhet vil nettoflyttingen til Sogn bli ca 0,3 prosent lavere enn landsgjennomsnittet.

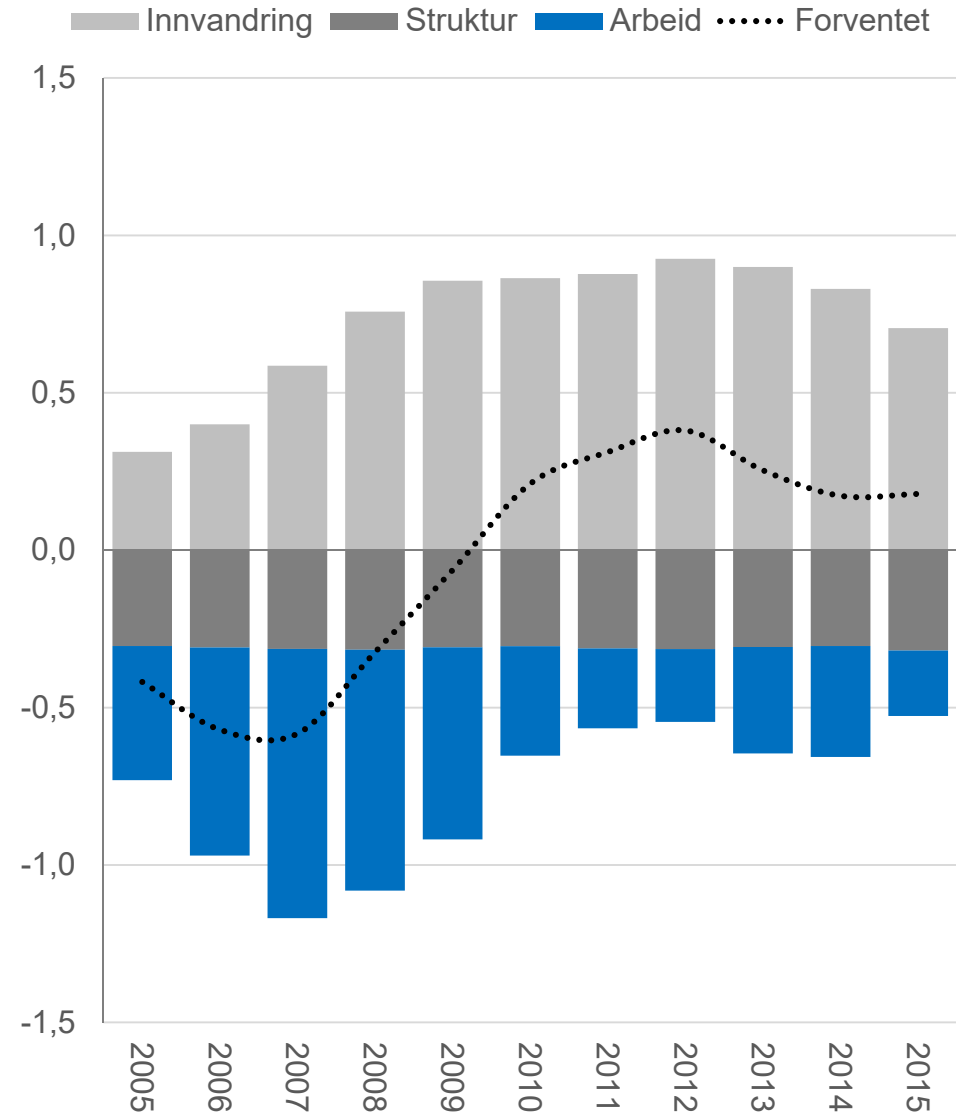
Drivkrefter for flytting til Sogn. Tre års glidende gjennomsnitt.

Når arbeidsplassveksten er lavere enn landsgjennomsnittet påvirkes nettoflyttingen negativt.

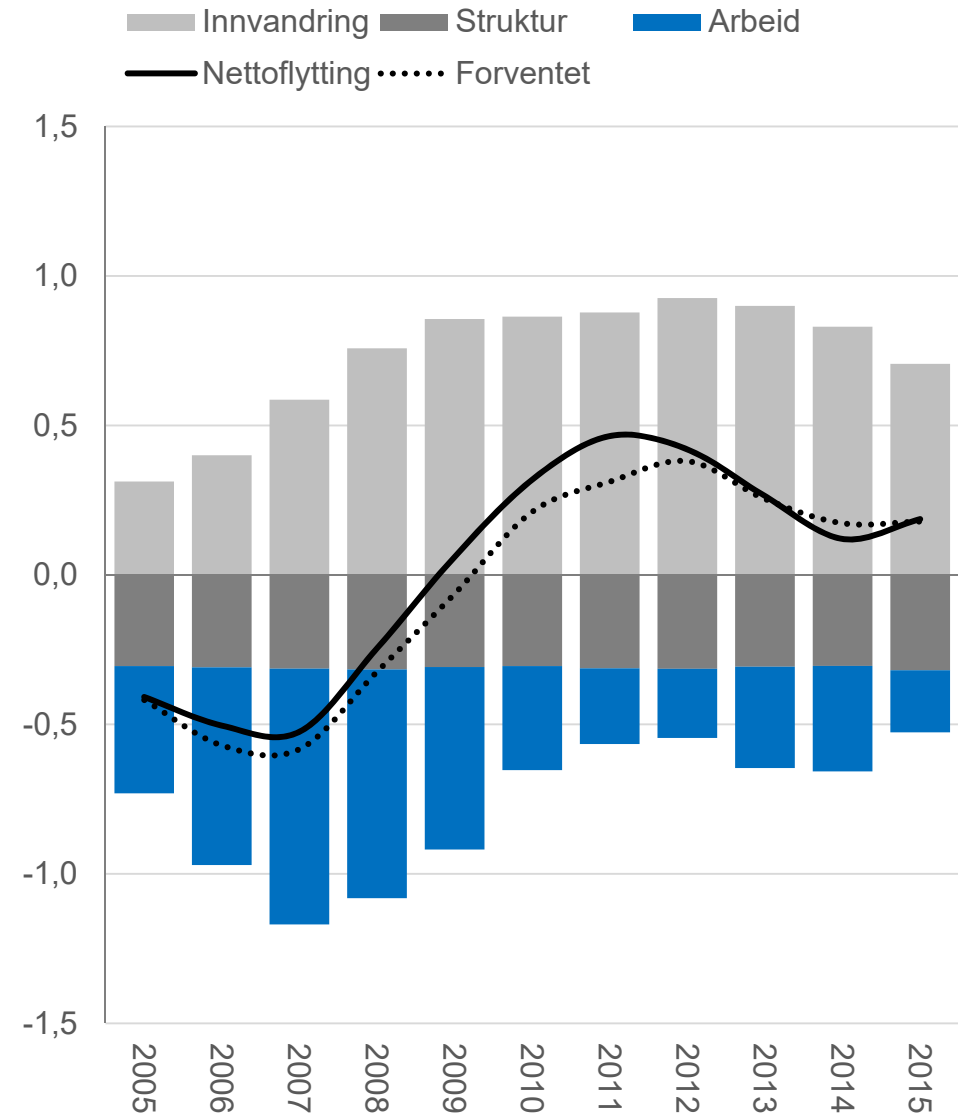
Drivkrefter for flytting til Sogn. Tre års glidende gjennomsnitt.

Vi kan nå måle normal nettoflytting til Sogn.

Drivkrefter for flytting til Sogn. Tre års glidende gjennomsnitt.

Den faktiske nettoflyttingen til Sogn ligger svært nær forventet verdi.

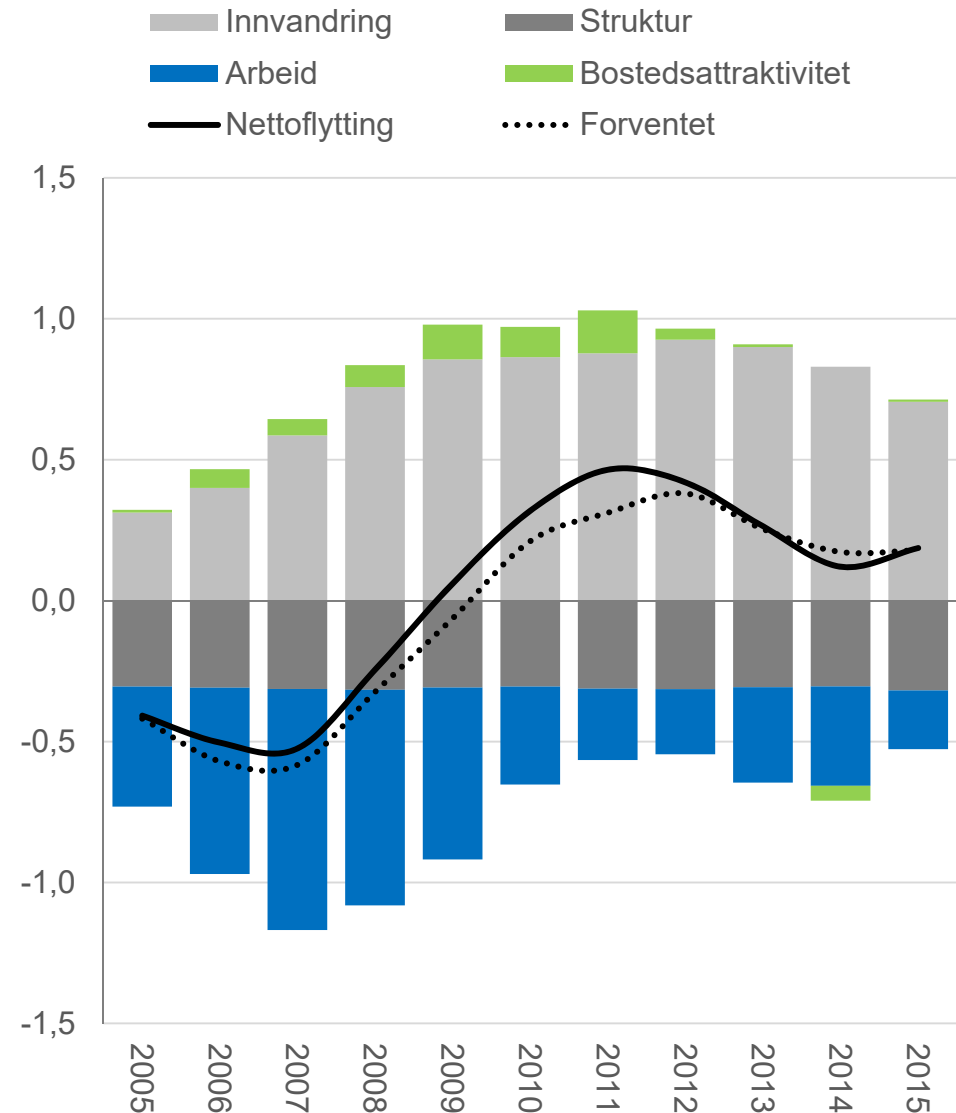

Drivkrefter for flytting til Sogn. Tre års glidende gjennomsnitt.

Sogn hadde litt bedre flyttetall enn forventet fram til 2013.

Sogn har verken hatt spesielt høy eller lav bostedsattraktivitet.

Men har potensial for forbedring.

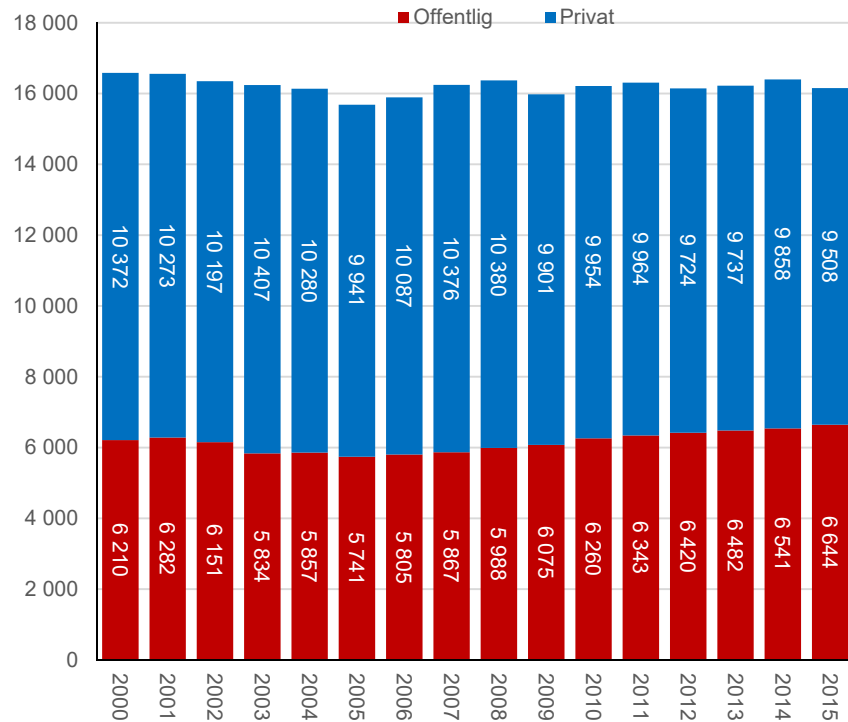

Drivkrefter for flytting til Sogn. Tre års glidende gjennomsnitt.

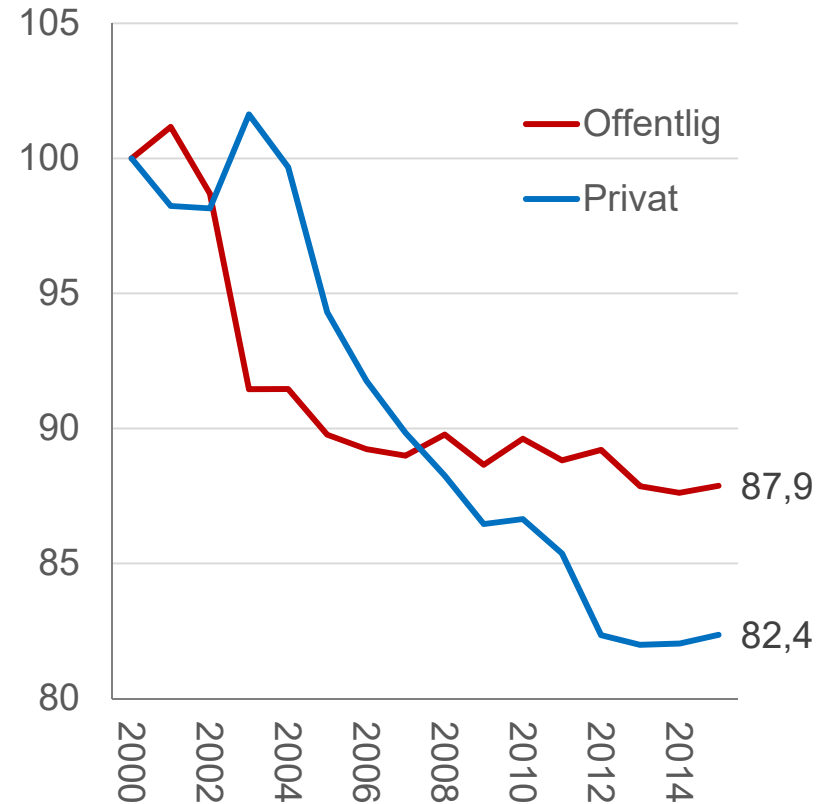
Arbeidsplasser

Arbeidsplasser

Arbeidsplasser i Sogn

Færre arbeidsplasser i det offentlige.
Færre arbeidsplasser i det private

Arbeidsplassutvikling indeksert og normalisert mot landet

Svak utvikling sammenliknet med resten av landet. Bedre i de siste par årene.

Arbeidsplasser

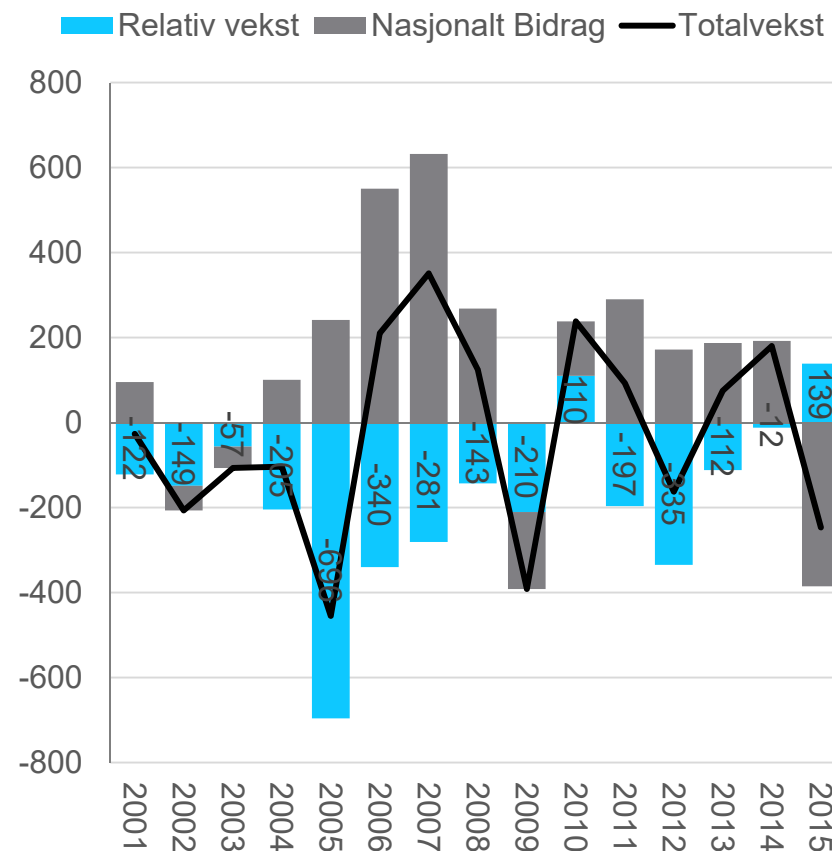
Relativ arbeidsplassvekst

Den relative arbeidsplassveksten i Sogn har stort sett vært negativ.

Det betyr at antall arbeidsplasser økte mindre i Sogn enn i resten av landet.

Dersom Sogn hadde hatt samme prosentvise vekst som landet etter 2000, ville det vært 2 818 flere arbeidsplasser i dag.

Den relative arbeidsplassveksten har direkte effekt på flyttetallene, og blir brukt i analysene av bostedsattraktivitet.

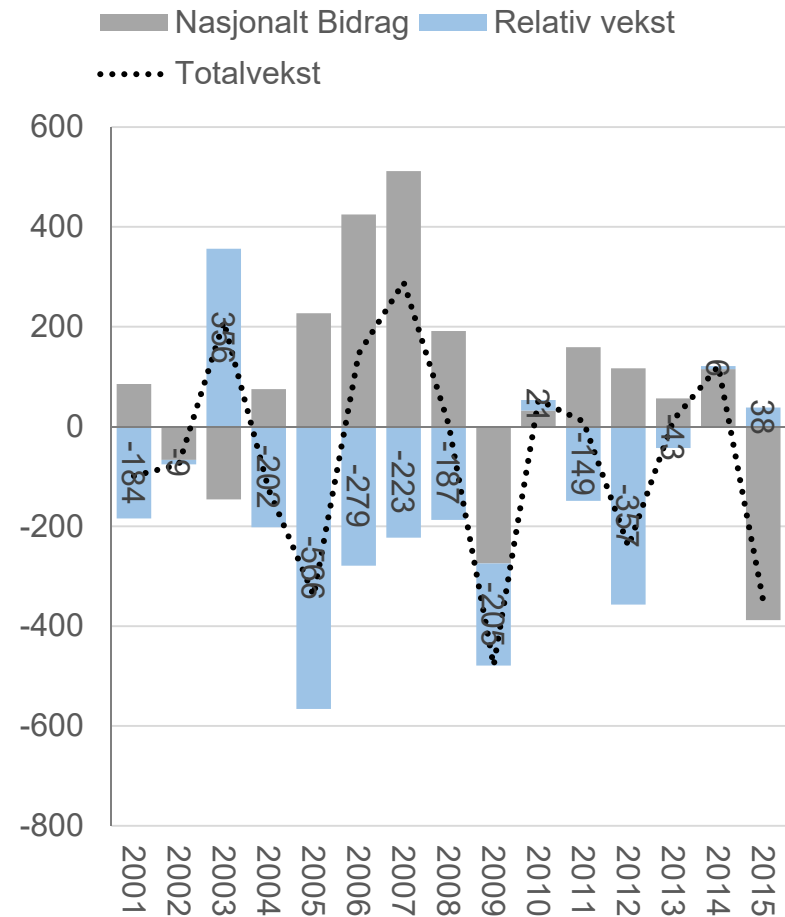
Relativ arbeidsplassvekst.

Endring i antall arbeidsplasser i antall arbeidsplasser, fratrukket endringen i landet.

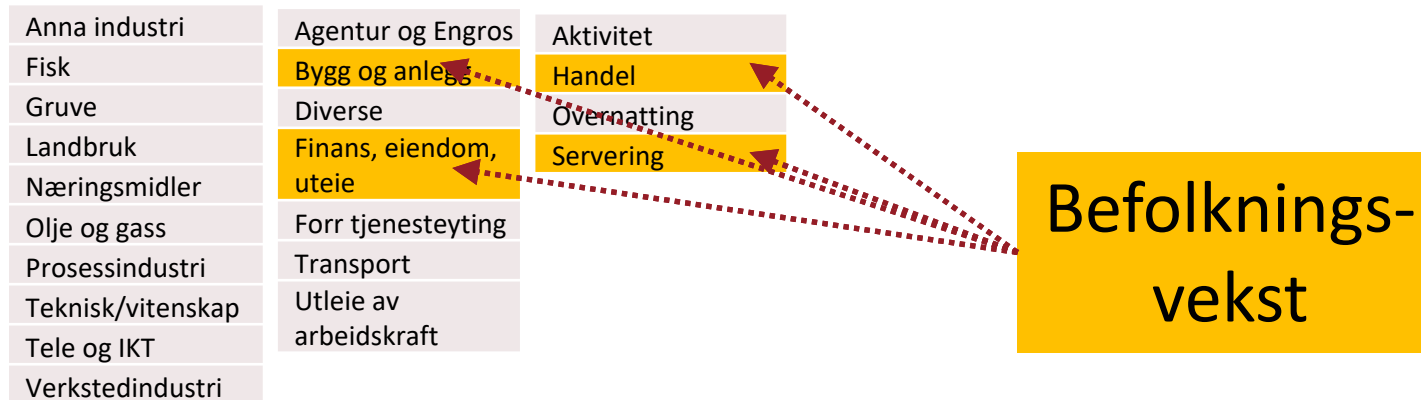
Relativ arbeidsplassvekst næringsliv

Relativ arbeidsplassvekst i næringslivet forteller om det har vært sterkere eller svakere vekst i næringslivet enn i resten av landet.

Relativ vekst i næringslivet vil være en sentralt mål for analysene av næringsattraktivitet.

Relativ arbeidsplassvekst i næringslivet, antall arbeidsplasser

Nasjonal vekstbidrag + Bransje-effekt + Befolknings-effekt

=

Normal arbeidsplassvekst

+

Uforklart vekst = Næringsattraktivitet

=

Faktisk arbeidsplassvekst

Befolkningsvekst

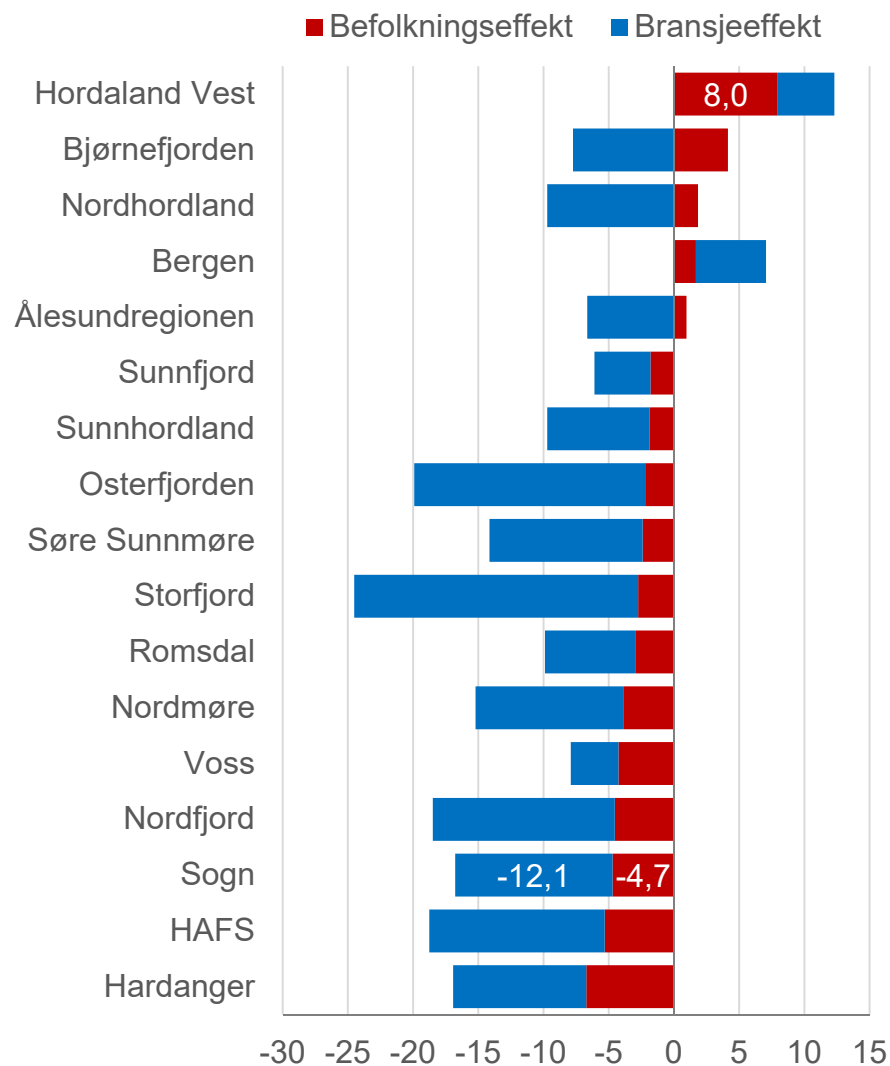
Normal vekst i næringslivet er basert på tre faktorer:

1. Nasjonal vekst
2. Bransjeeffekten
3. Befolkningsveksten

Bransjeeffekt og befolkningseffekt

Sogn har hatt en uheldig miks av bransjer. Det har vært en svært negativ bransjeeffekt.

Samtidig har svak befolkningsutvikling trukket ned arbeidsplassveksten.

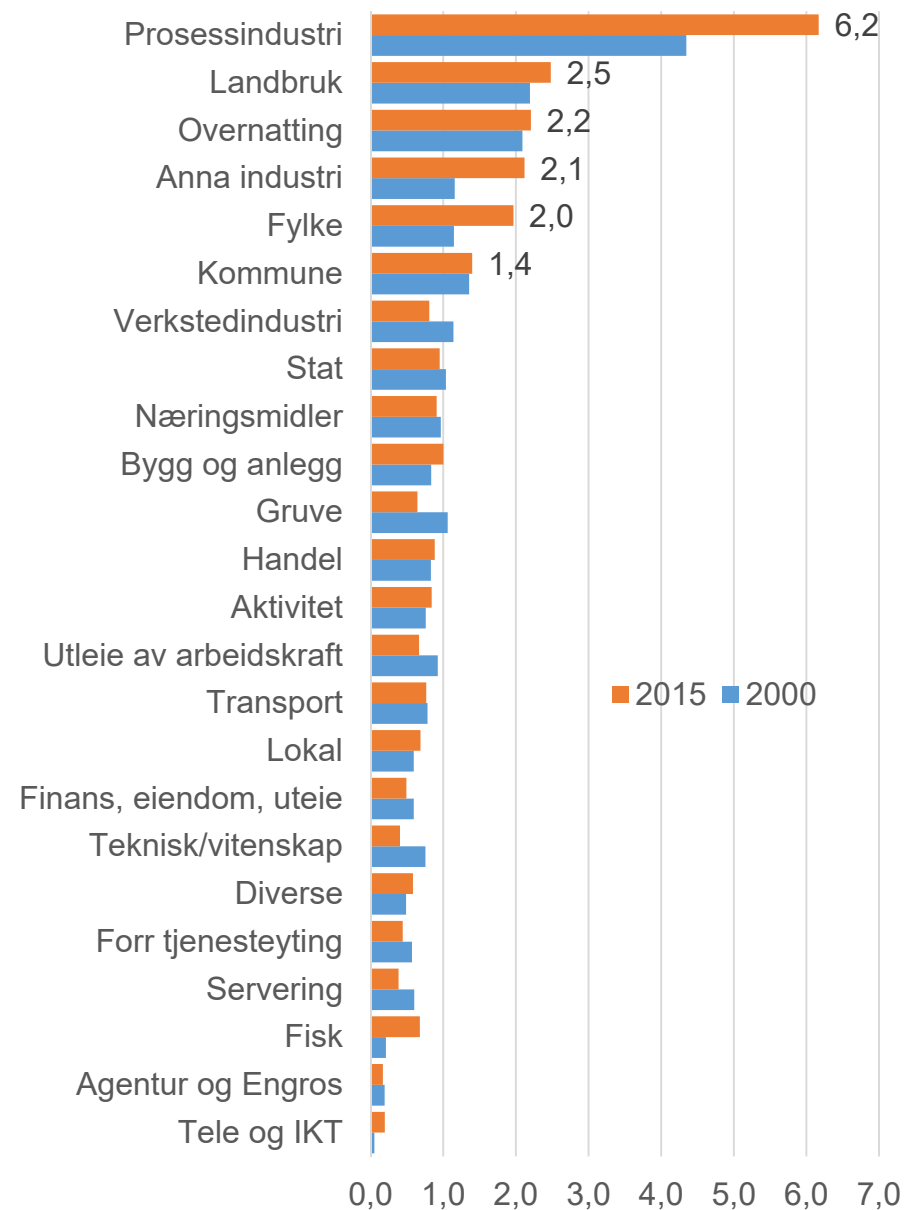
Bransje- og befolkningseffekt på næringslivsveksten.

Næringsstruktur

Lokaliseringskvotienter.

Mye prosessindustri. Mye landbruk, overnatting, anna industri.

Lite av annet næringsliv.

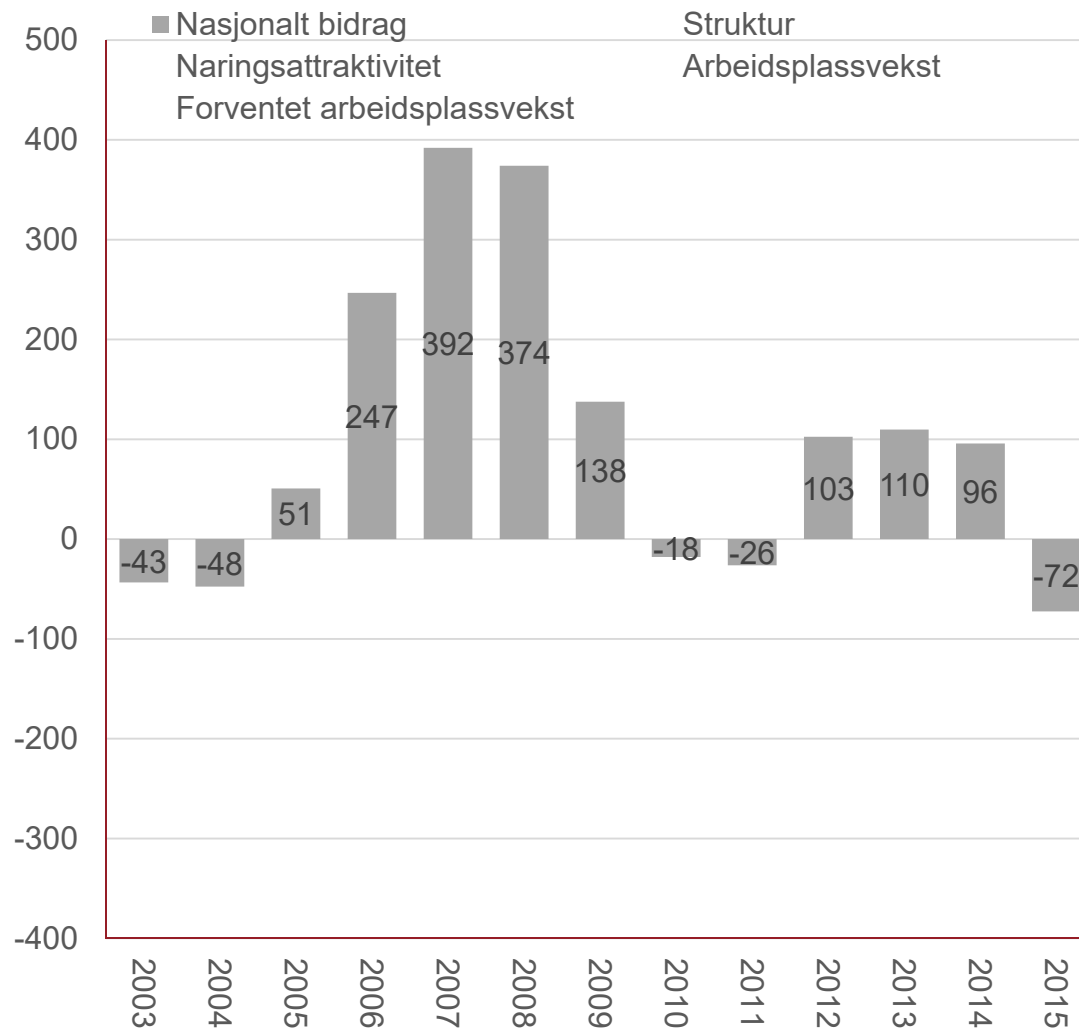
Lokaliseringskvotienter 2015. Samme andel som landet =1.

Næringsattraktivitet

Nasjonalt vekstbidrag

Nasjonalt bidrag er et uttrykk for konjunkturer. I oppgangstider vil alle steder ha lettere for å få vekst. I nedgangstider vil det være vanskelig å oppnå vekst.

For Sogn er det nasjonale bidraget den endringen i antall arbeidsplasser som Sogn ville ha hatt, dersom den prosentvise veksten i næringslivet er den samme som i landet.

Drivkrefter for arbeidsplassvekst i næringslivet.

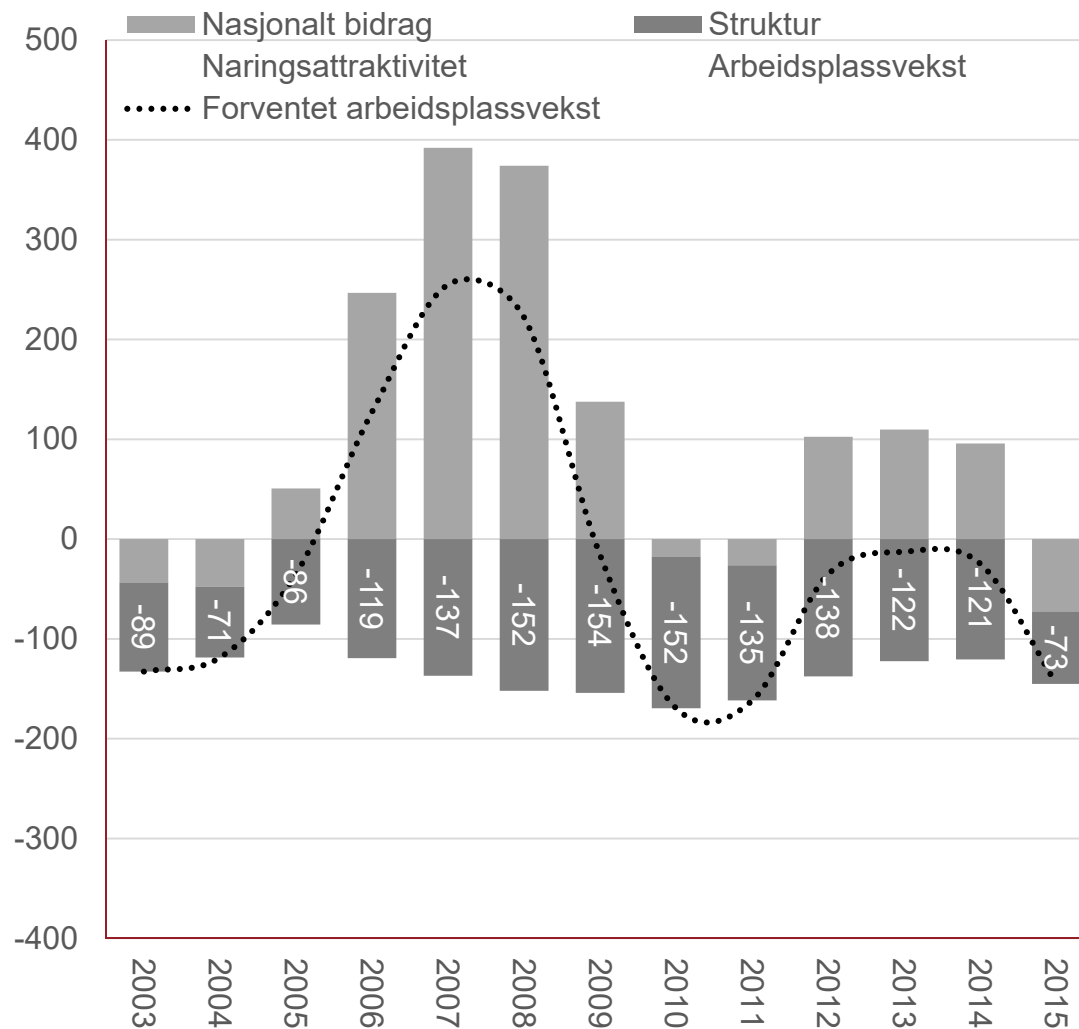
Næringsattraktivitet

Strukturelle forhold

De strukturelle forholdene består av to faktorer.

1. Bransjeeffekten
2. Befolkningseffekten

Summen av det nasjonale bidraget og de strukturelle forholdene er den forventede veksten i næringslivet.

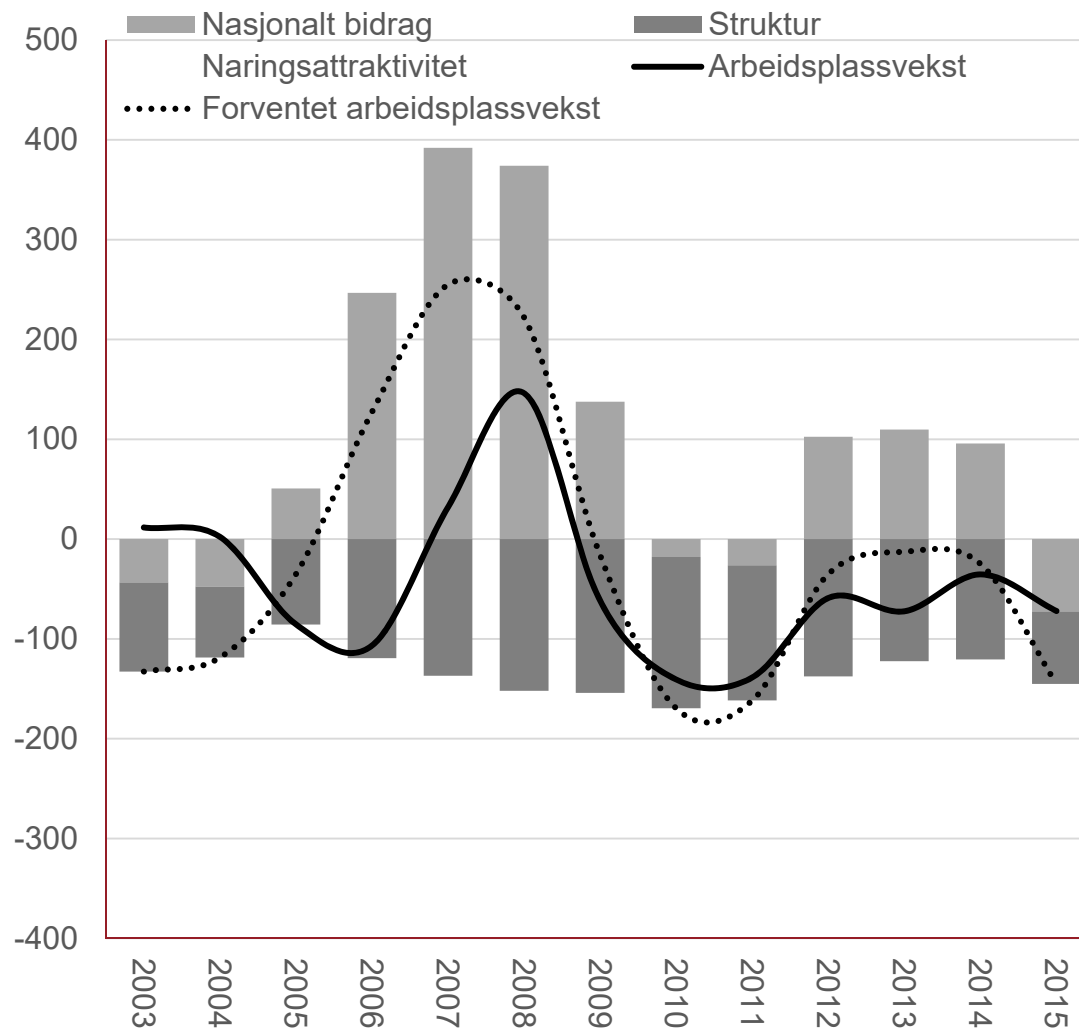
Drivkrefter for arbeidsplassvekst i næringslivet.

Næringsattraktivitet

Faktisk og forventet arbeidsplassvekst

Hvordan har den faktiske veksten i næringslivet vært?

Har den vært sterkere enn den forventede? Eller svakere?

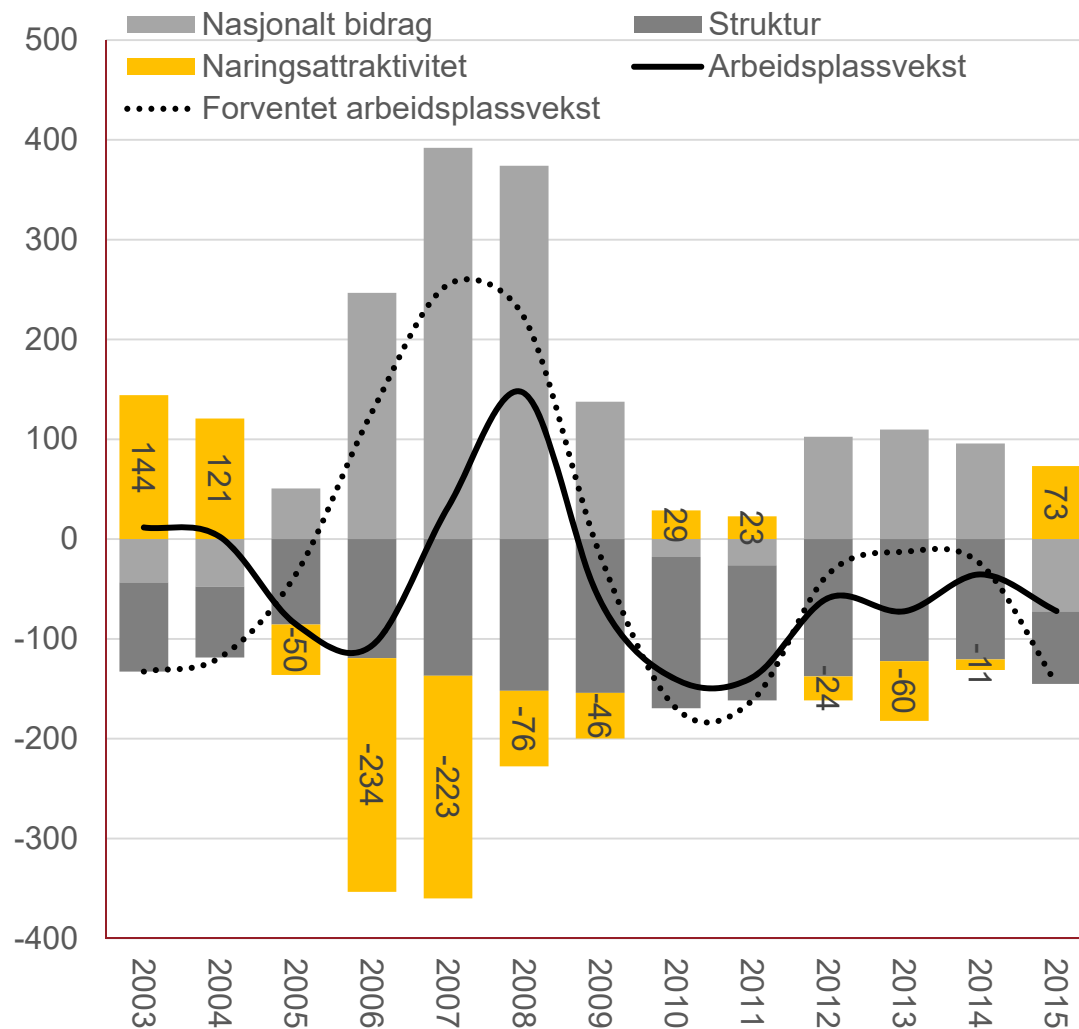
Drivkrefter for arbeidsplassvekst i næringslivet.

Næringsattraktivitet

Sogn hadde en svak periode fra 2005 til 2009.

Etter 2009 har arbeidsplassveksten i næringslivet vært ganske normal.

Bra i 2015.

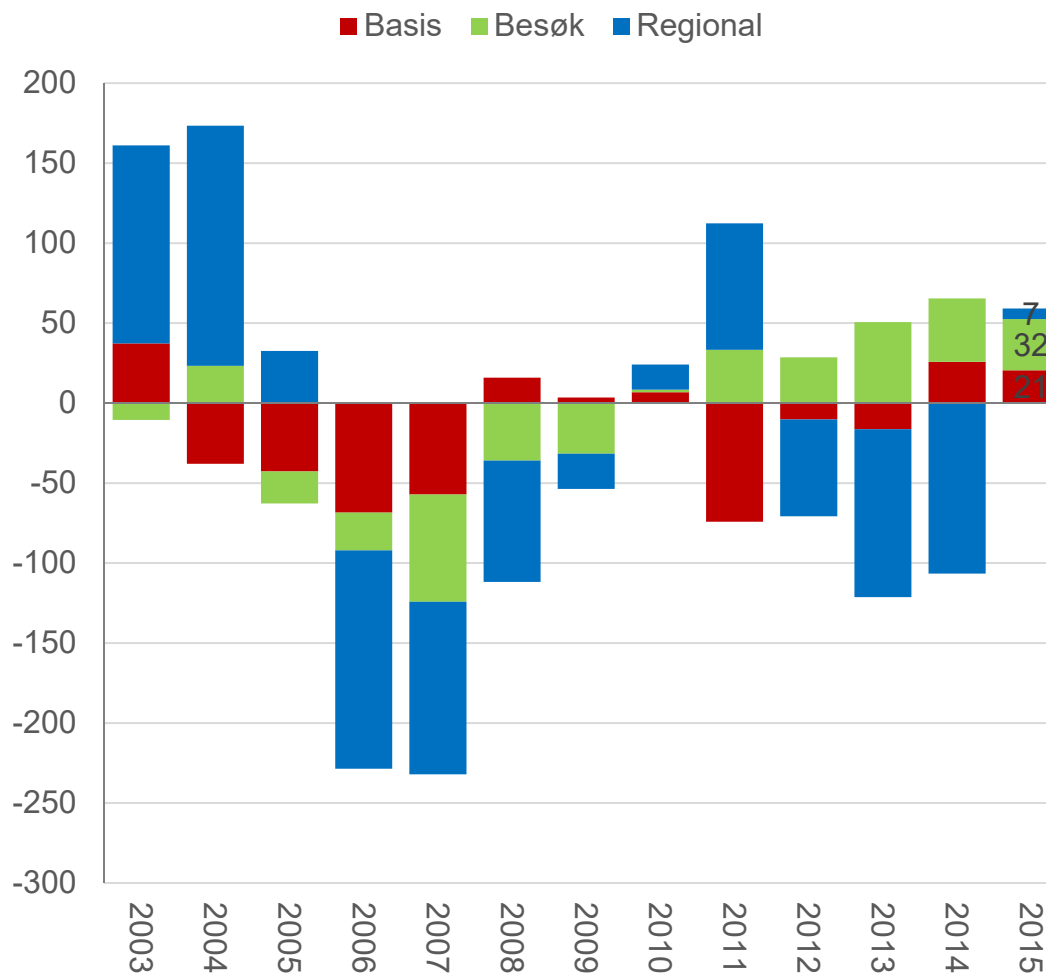
Drivkrefter for arbeidsplassvekst i næringslivet. Enheten er antall arbeidsplasser.

Næringsattraktivitet

Næringsattraktiviteten kan også splittes opp i de ulike næringstypene.

Bra utvikling i besøksnæringene siden 2010.

Antakelig ulike forhold som påvirker attraktiviteten, og ulike tiltak som kan gjøres.

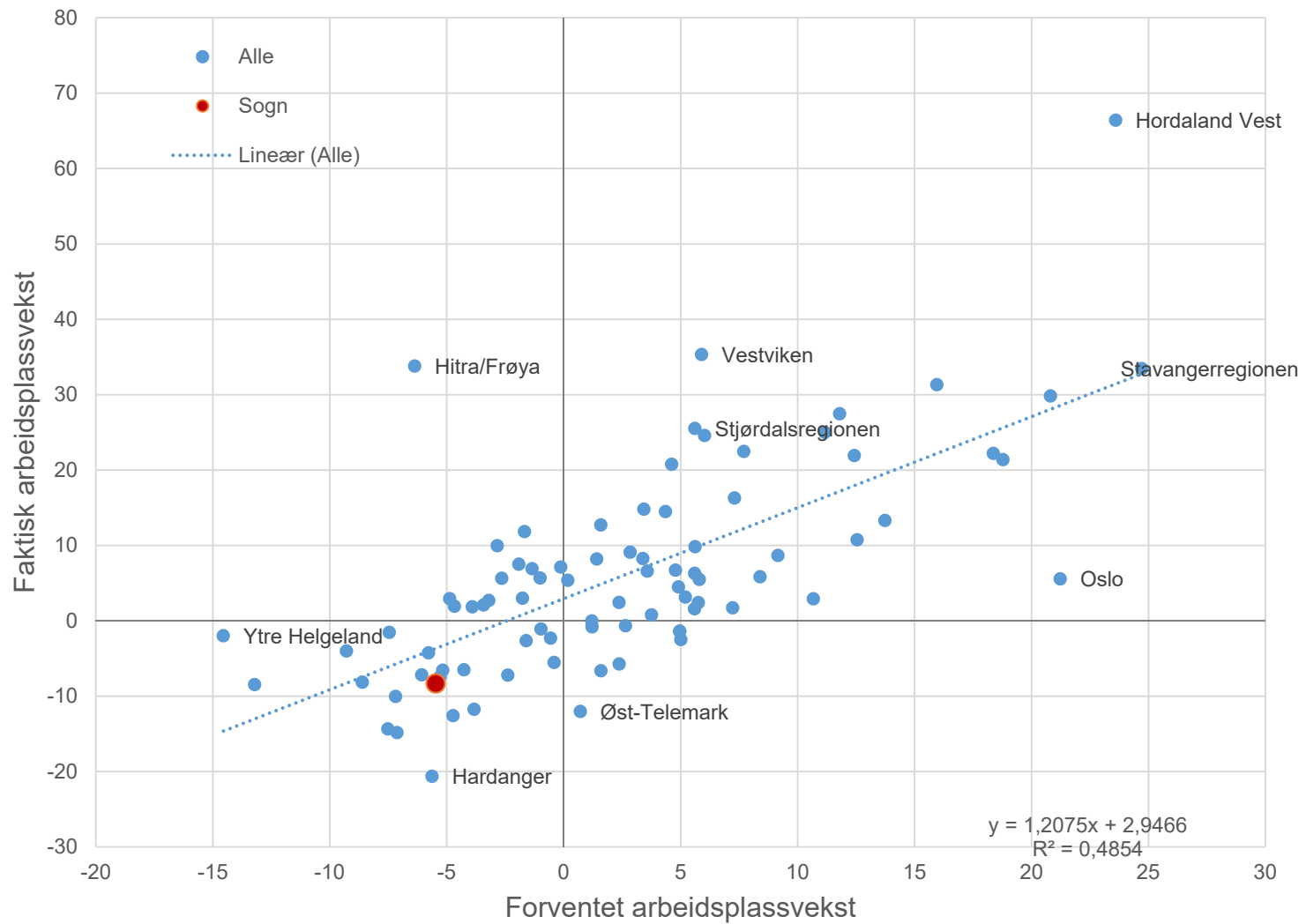

Drivkrefter for arbeidsplassvekst i næringslivet. Enheten er antall arbeidsplasser. Det vises 3-års gjennomsnitt.

Av 17 bransjer:

Sogn har bedre utvikling enn
gjennomsnittet i 4.

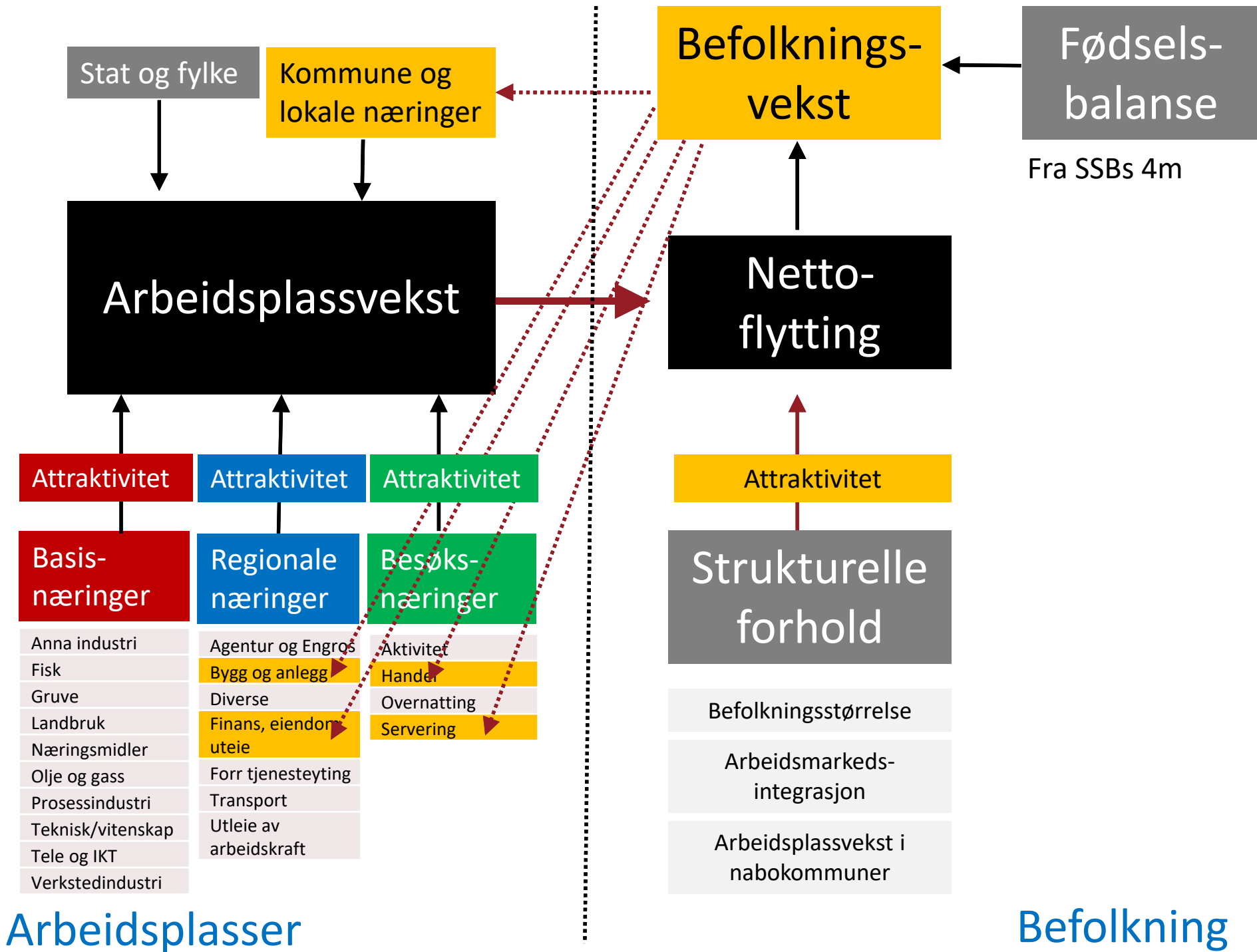
	Norge	Sogn	Differanse
Anna industri	-31,6	7,9	39,5
Næringsmidler	-17,8	-33,2	-15,4
Prosessindustri	-34,0	-19,2	14,8
Verkstedindustri	-8,6	-44,2	-35,6
Landbruk	-36,9	-38,4	-1,6
Teknisk/vitenskap	64,3	-23,9	-88,2
SUM Basis	-2,2	-23,8	-21,7
Aktivitet	34,6	28,6	-6,0
Handel	9,5	0,7	-8,9
Overnatting	-7,4	-15,6	-8,2
Servering	21,4	-33,0	-54,3
SUM Besøk	12,8	-2,2	-15,0
Agentur og Engros	-1,5	-25,5	-24,0
Bygg og anlegg	52,1	57,9	5,8
Diverse	24,9	28,7	3,8
Finans, eiendom	1,8	-27,4	-29,2
Forr tjenesteyting	35,0	-9,5	-44,5
Transport	-15,2	-28,4	-13,1
Utleie av arbeidskraft	17,7	-26,8	-44,5
SUM regional	16,3	4,5	-11,7
Lokale næringer	42,8	42,6	-0,2
Kommune	19,6	6,5	-13,1
Fylke og stat	24,9	7,9	-17,0
SUM	14,4	-2,6	-17,0

Lav næringsattraktivitet i Sogn, men ikke veldig lav.

Scenarier

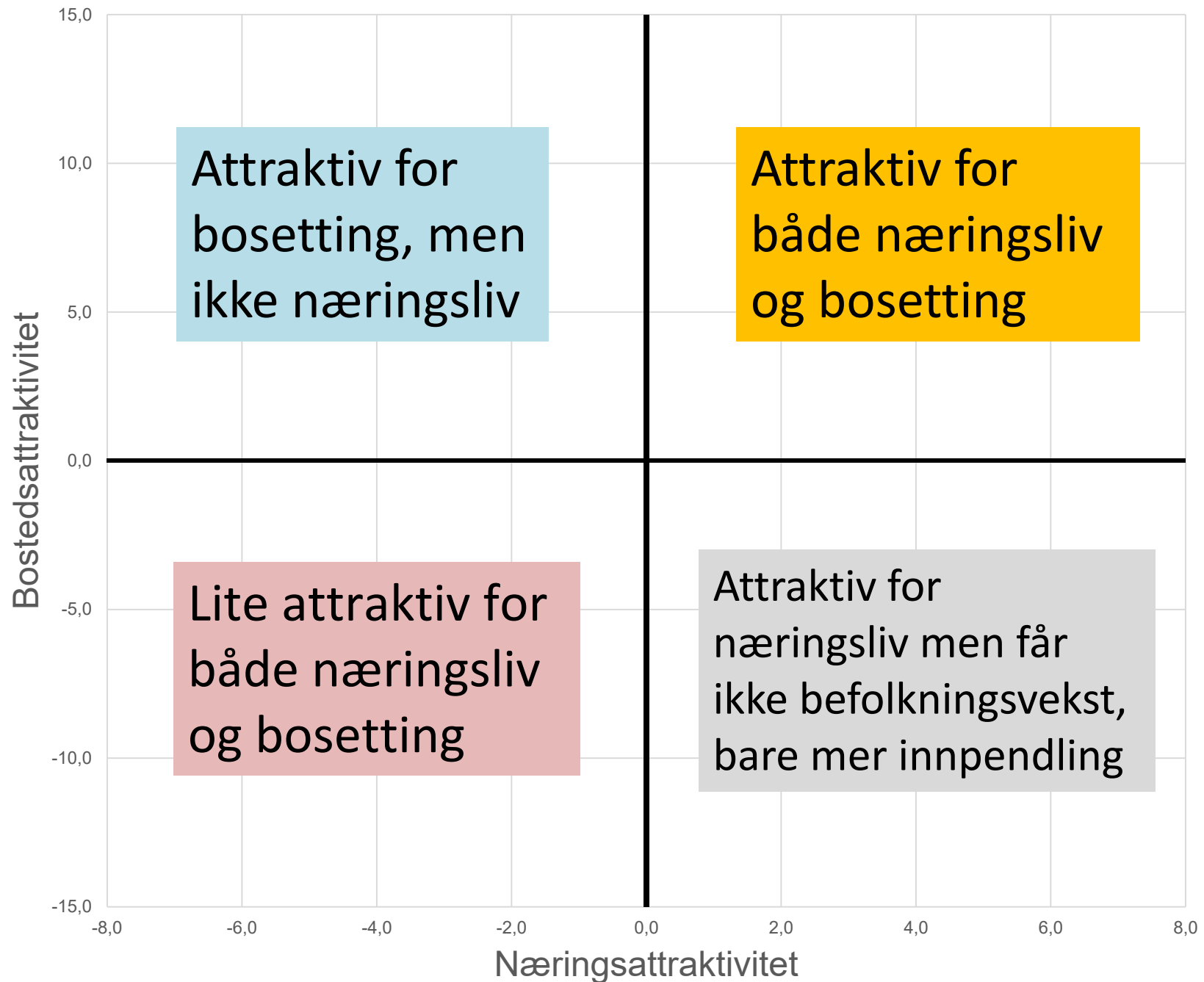

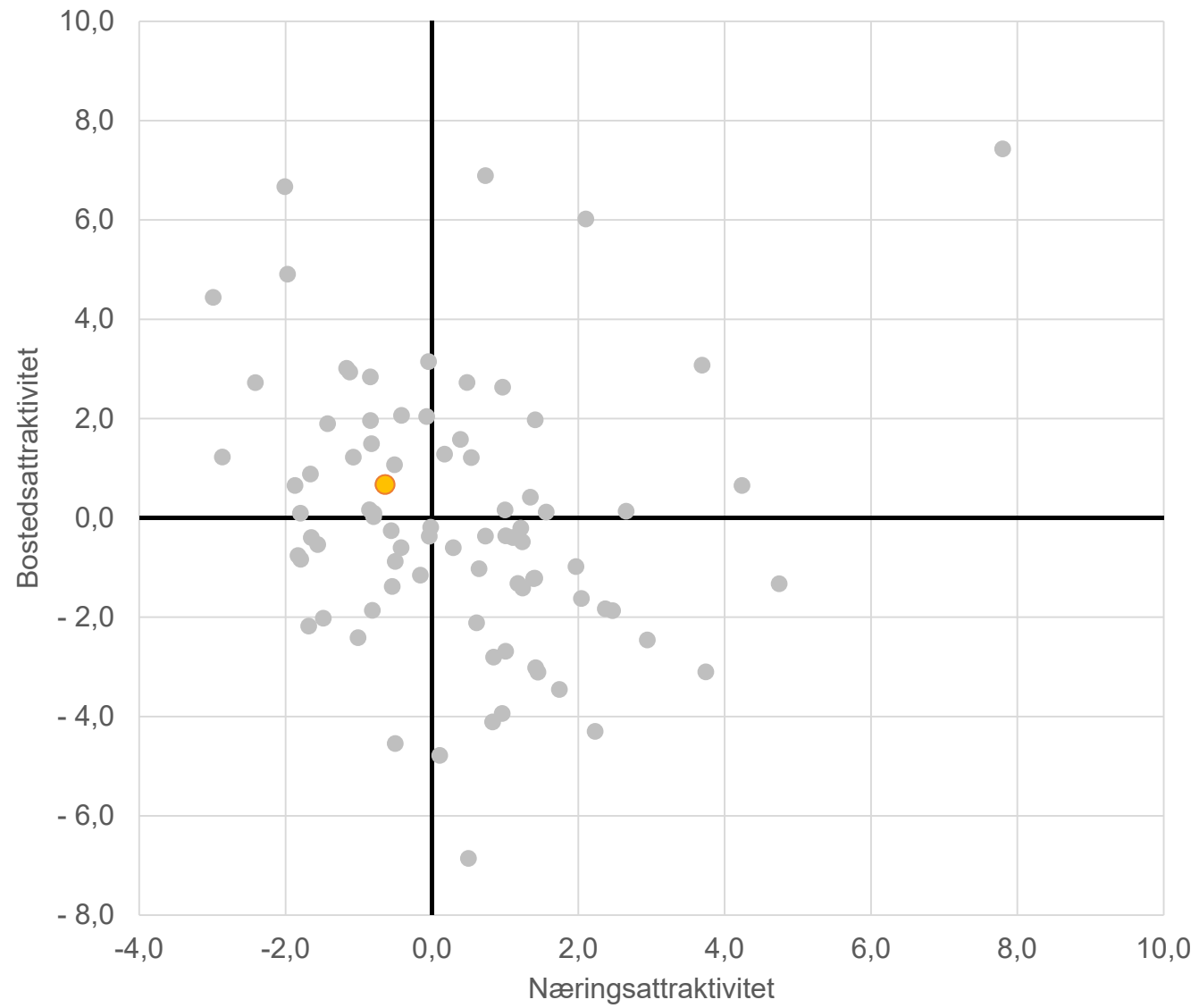
Den strukturelle utviklingen i Norge

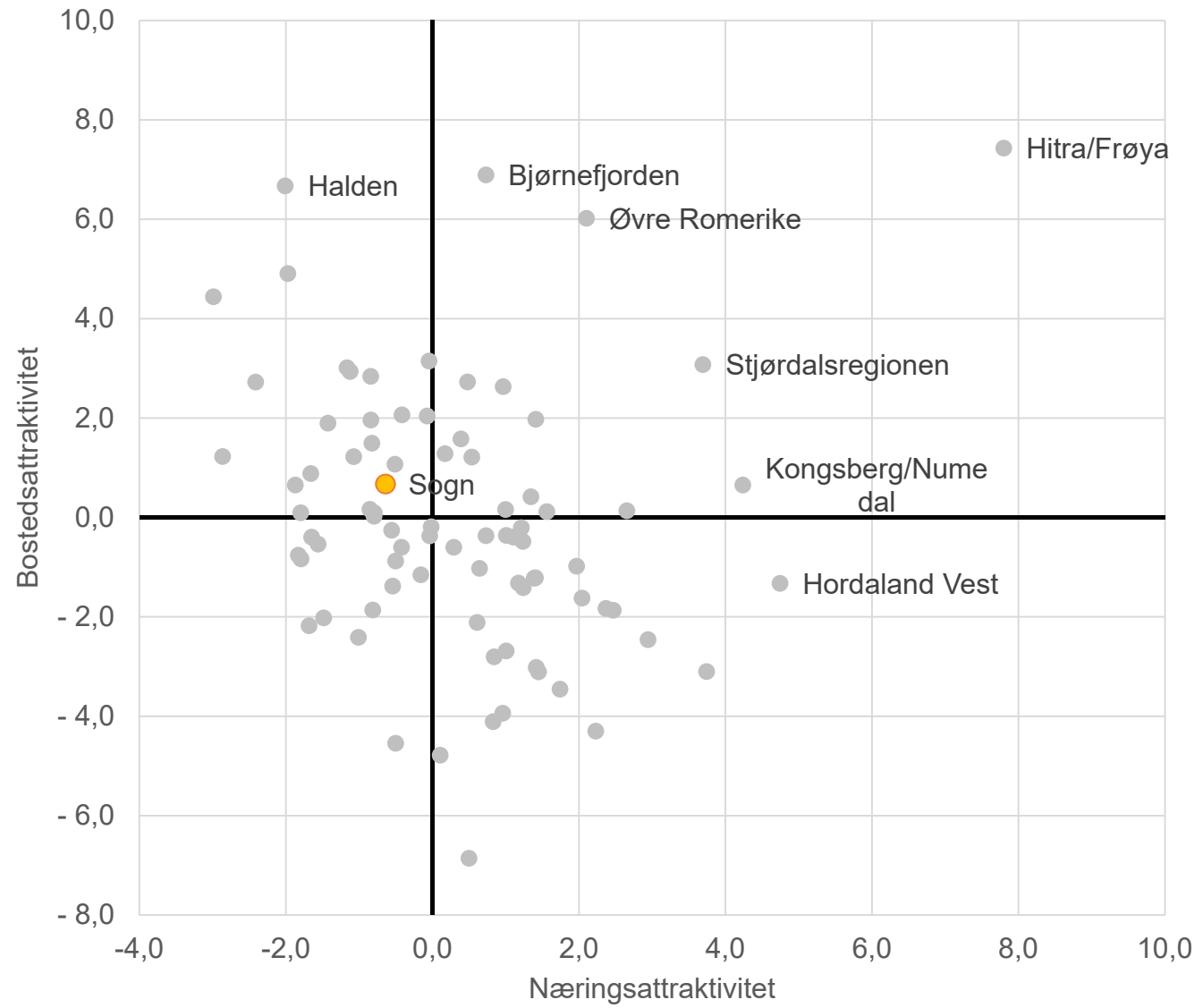
Oljebransjer får nedgang.
Andre bransjer får utvikling lik trend, men slik at samlet vekst i Norge blir 0,7 prosent årlig.

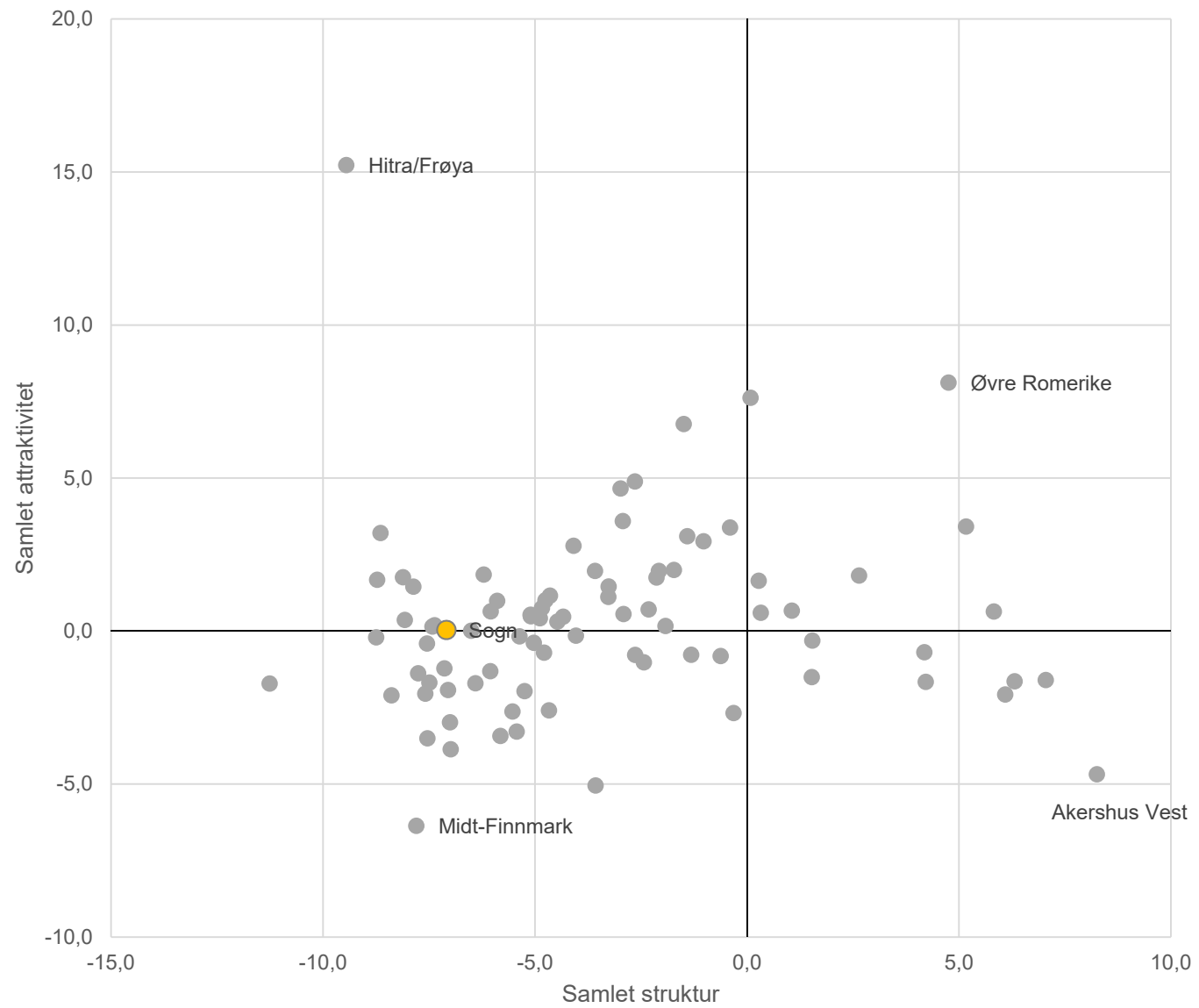
	Vekstrate 2000-2015	Vekstrate 2015-2030
Anna industri	-2,4	-1,4
Næringsmidler	-0,6	-0,9
Olje og gass utvinning	3,2	-2,5
Prosessindustri	-2,1	-2,1
Verkstedindustri	-0,8	-1,1
Fisk	-0,5	-0,7
Gruve	-0,8	-1,1
Landbruk	-4,0	-2,6
Olje og gass tjenester	7,0	-2,1
Teknisk/vitenskap	1,5	1,2
Tele og IKT	2,6	2,0
Aktivitet	1,6	1,2
Handel	-0,2	-0,4
Overnatting	0,2	0,0
Servering	2,1	1,6
Agentur og Engros	-0,4	-0,6
Bygg og anlegg	2,3	1,8
Diverse	1,5	1,2
Finans, eiendom, uteie	-1,0	-1,3
Forr tjenesteyting	2,3	1,8
Transport	-0,7	-0,9
Utleie av arbeidskraft	-1,5	-0,2
Lokal	1,5	1,1
Kommune	1,9	1,5
Stat	2,4	1,3
Fylke	1,0	0,7

Gjennomsnittlige vekstrater

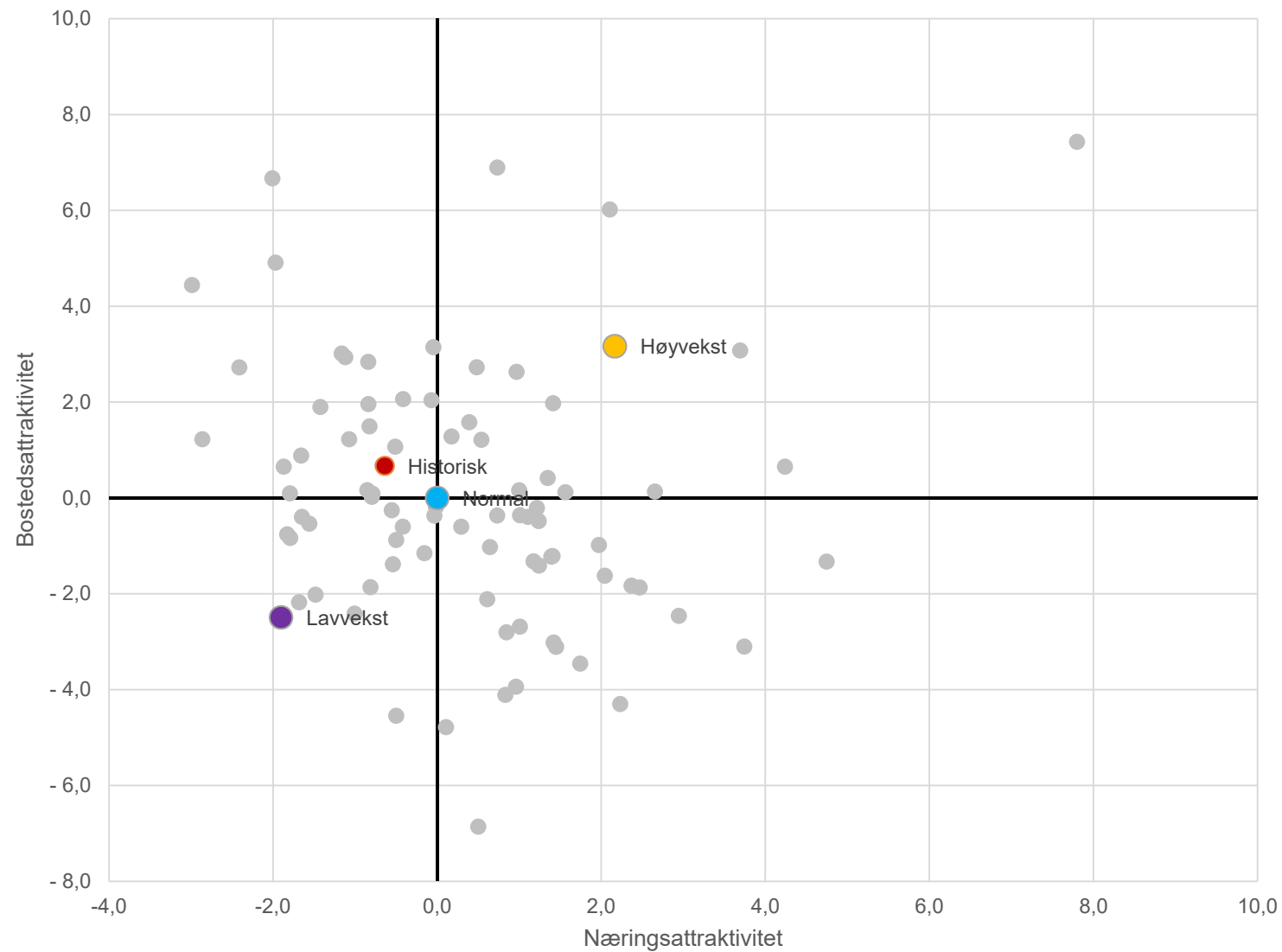

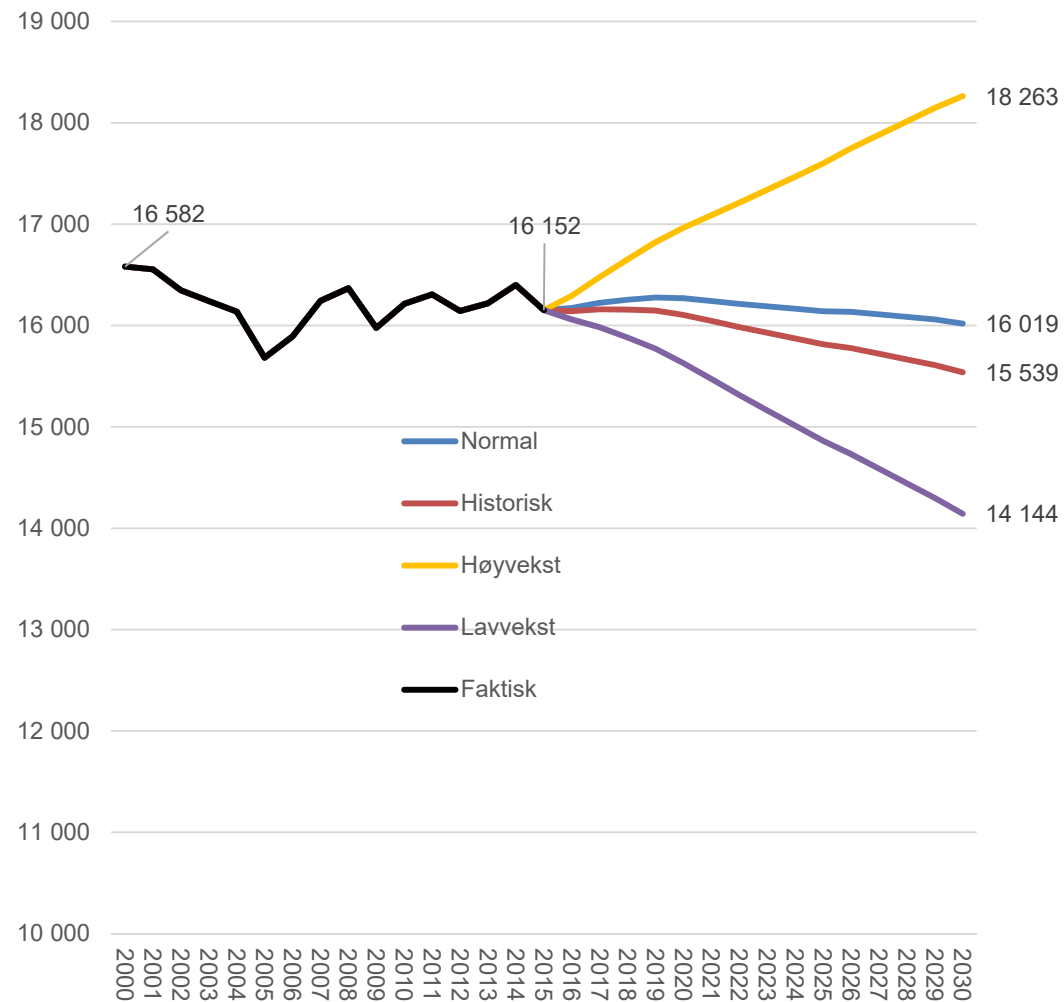

Fire scenarier for Sogn:

Arbeidsplassvekst

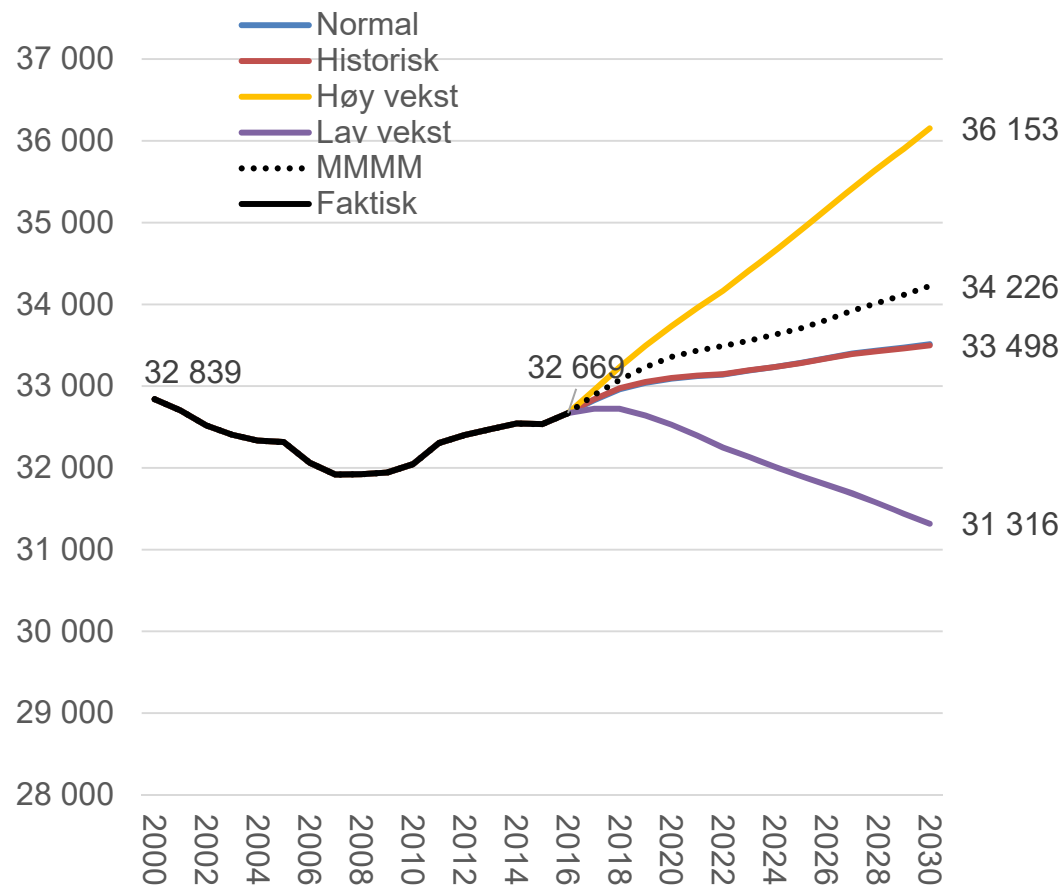
Mulighetsrommet er mellom:
Nedgang til 14 144
Vekst til 18 263

Scenarier for arbeidsplassvekst.

Befolkningsvekst

Mulighetsrommet er mellom:
Nedgang til 31 316
Vekst til 36 153

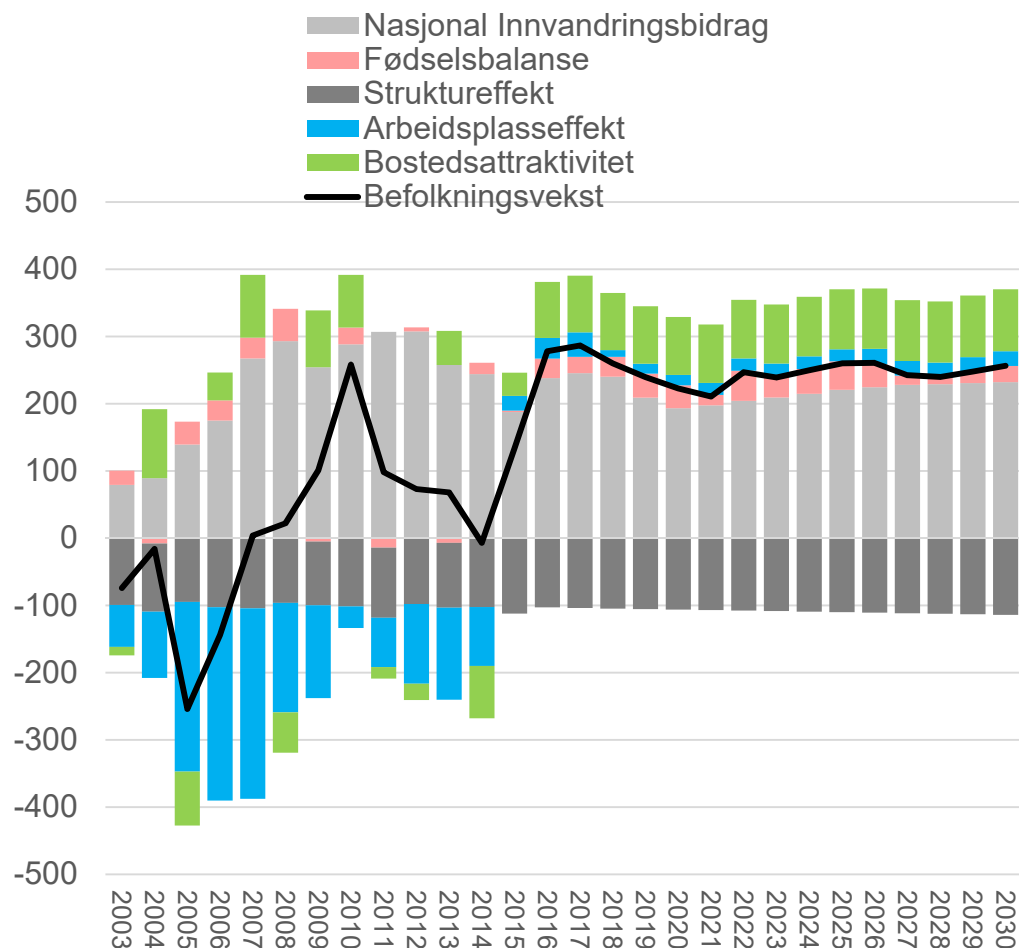
Scenarier for befolkningsvekst.

Befolkningsvekst i høyvekstscenariet

Sogn må ha en høy næringsattraktivitet slik at arbeidsplassveksten blir høyere enn gjennomsnittet.

Sogn må i tillegg har høy bostedsattraktivitet.

Og så må Norges nettoinnvandring bli som SSB framskriver det. (neppe).

Befolkningsendringer, dekomponert.

Hvordan kan Sogn bli en attraktiv region for næringsliv og bosetting?

Det finnes ingen oppskrift på attraktivitet, og det vil heller aldri komme en oppskrift, men...

Attraktivitet skapes gjennom *endringer*.

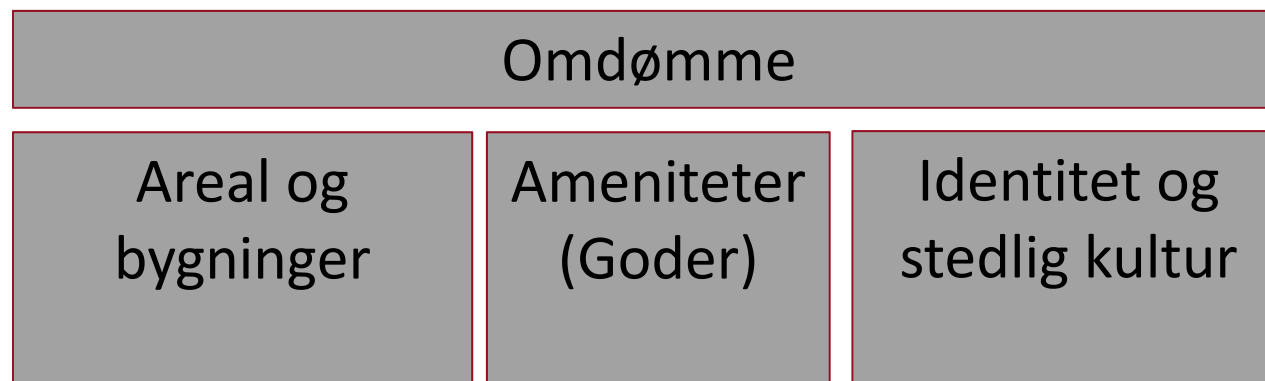
En må *forandre* noe til det bedre.

For å forbedre attraktiviteten må en tenke og arbeide *annerledes* enn tidligere.

For å bli attraktiv må en *arbeide mer eller smartere* enn andre.

Det finnes mange faktorer som kan
bety noe for attraktiviteten

Fire kategorier av attraktivitetsfaktorer

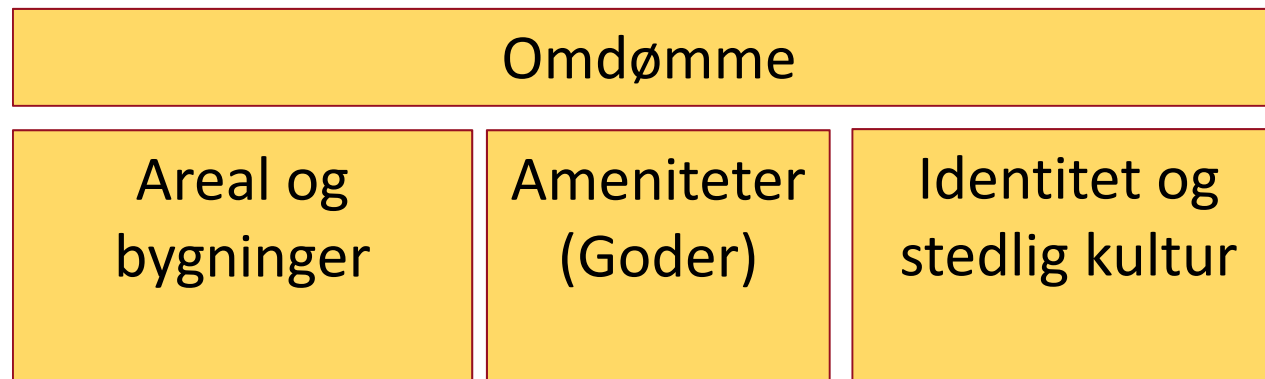

Må ha

X-faktor

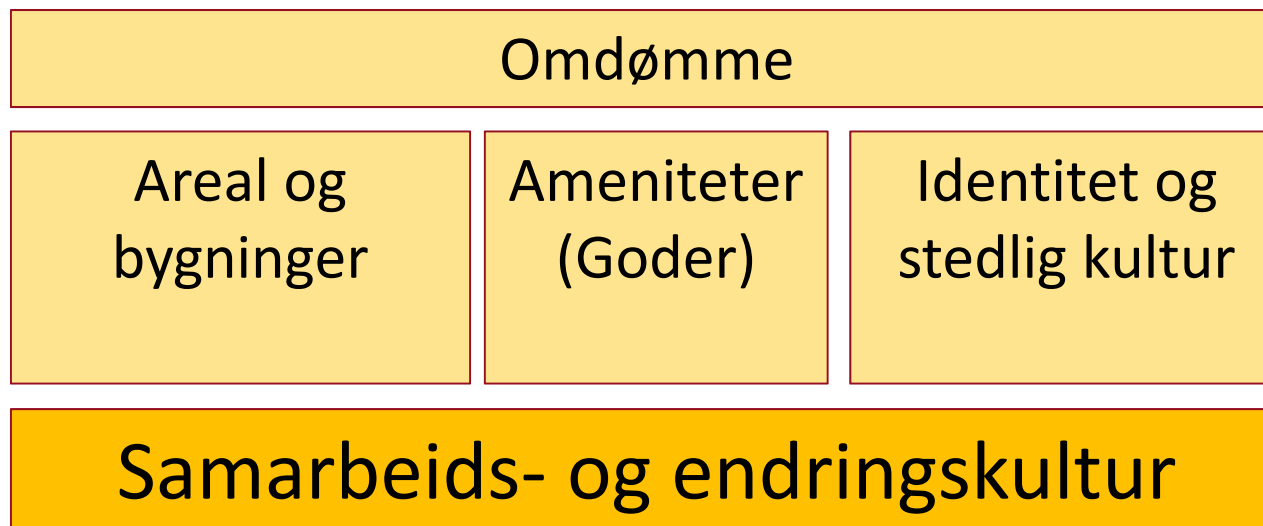
Det finnes mange faktorer som kan
bety noe for attraktiviteten

Fire kategorier av attraktivitetsfaktorer

Nivå har tilsynelatende ingen effekt
Det er *endring* som påvirker attraktiviteten

Det finnes mange faktorer som må endres for å øke attraktiviteten

Og da blir stedets evne til *endring* nøkkelfaktoren
For å få nok kraft må alle aktører mobiliseres

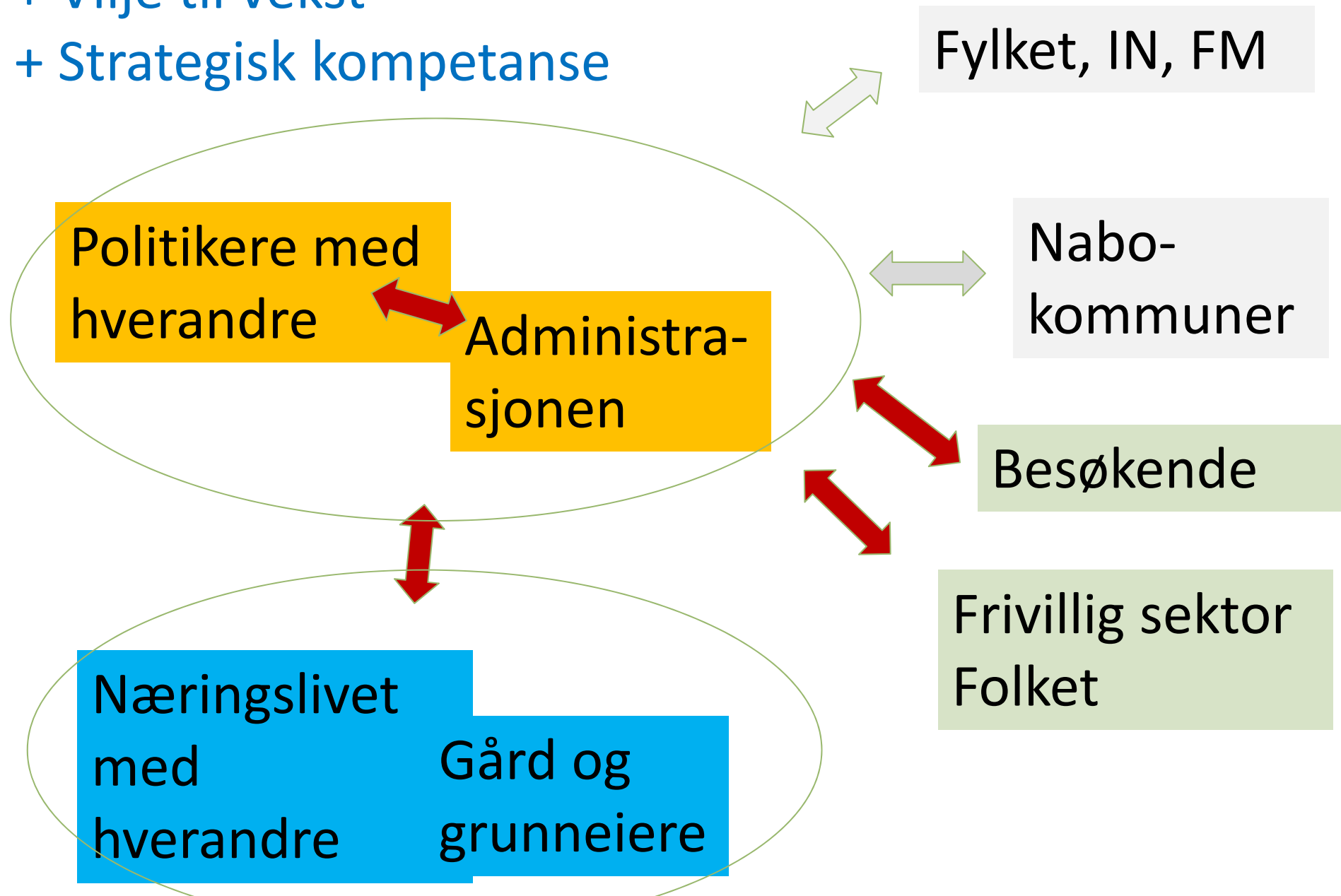
	Bedrift	Besøk	Bosted
Omdømme	Hvilke endringer, forbedringer og nye ting skal skape attraktivitet i de neste årene?		
Areal og bygg			
Ameniteter			
Identitet og kultur			
Samarbeids og endringskultur	Hvordan mobilisere alle til felles innsats for å skape de endringene som skaper attraktivitet?		

	Bedrift	Besøk	Bosted
Omdømme	Akkvisisjon av bedrifter	Destinasjons-markedsføring	
Areal og bygg	Næringsbygg Næringsarealer	Overnatting Hytter	Boliger Tomter
Ameniteter	Næringstjenester Tilskudd Næringsvennlig kommune	Aktiviteter Attraksjoner	Kom tjenester Fritidstilbud
Identitet og kultur	Samarbeid mellom bedrifter Risikovilje, aksept for satsning og feiling Tillit	Gjestfrihet Tillit	Vennlighet Åpenhet Tillit
Samarbeids og endringskultur	<p>Hvordan arbeide sammen for å skape endringer og forbedringer</p> <p>Er tillit en forutsetning for en samarbeids- og endringskultur?</p>		

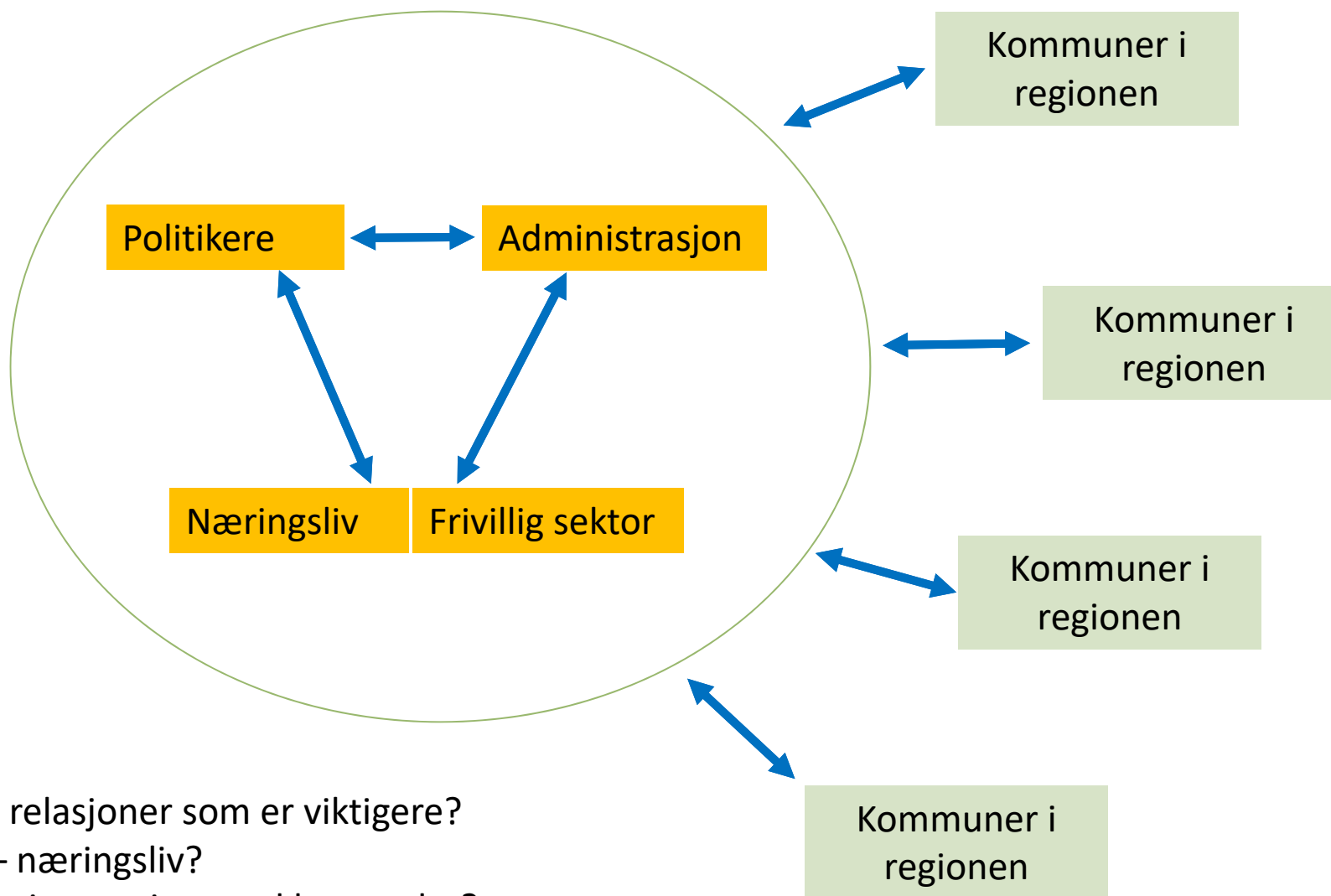
Tillit

+ Vilje til vekst

+ Strategisk kompetanse

Tillit innad i en kommune

Er det noen relasjoner som er viktigere?
Kommune – næringsliv?
Kommunene i en region med hverandre?

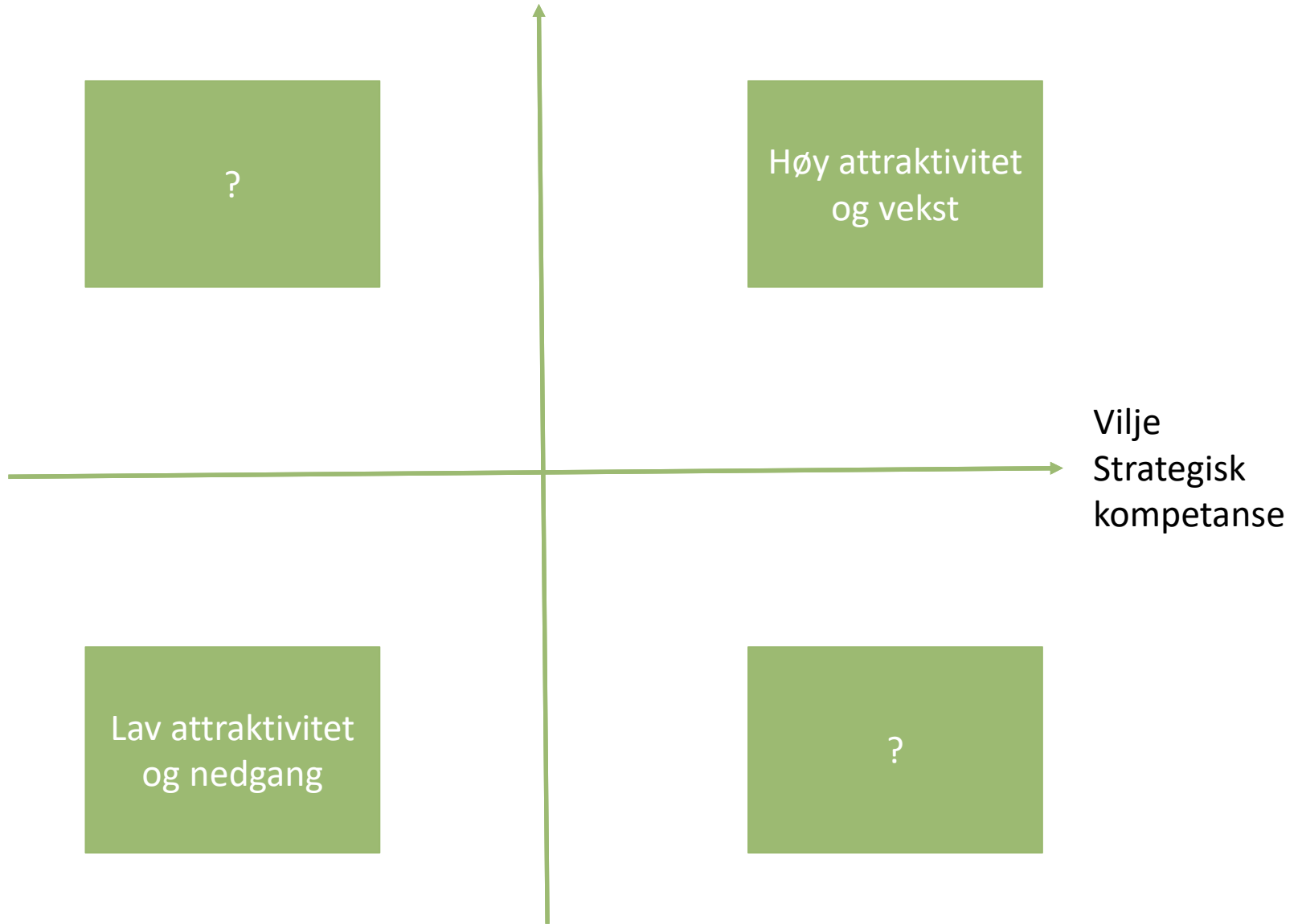

Telemarksforskning

Takk for meg

Knut Vareide

Tillit

Vilje
Strategisk
kompetanse

Lav attraktivitet
og nedgang

Høy attraktivitet
og vekst

?

?